

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

1992-2011 YILLARI ARASINDA ÇEVRE EĞİTİMİ İLE İLGİLİ
YAYIMLANAN YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA
TEZLERİNDEKİ GENEL YÖNELİMLERİN BELİRLENMESİ

ŞİRİN YILMAZ

HAZİRAN - 2012

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM BÖLÜMÜ
FEN BİLGİSİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

1992-2011 YILLARI ARASINDA ÇEVRE EĞİTİMİ İLE İLGİLİ
YAYIMLANAN YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA
TEZLERİNDEKİ GENEL YÖNELİMLERİN BELİRLENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Şirin YILMAZ

Danışman
Prof. Dr. Mehmet BAHAR

HAZİRAN - 2012

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Şirin YILMAZ'a ait "1992-2011 Yılları Arasında Çevre Eğitimi İle İlgili
Yayımlanan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerindeki Genel Yönelimlerin
Belirlenmesi" adlı çalışma, jürimiz tarafından İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği
Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir. ... / ... / 2012

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Prof. Dr. Mehmet BAHAR

Üye : Doç. Dr. Zekeriya NARTGÜN

Üye : Yard. Doç. Dr. Dündar YENER

.....
.....
.....

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Prof. Dr. Soner DURMUŞ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ABSTRACT

IDENTIFYING THE GENERAL TENDENCIES IN THE MASTER'S AND DOCTORAL THESES CONCERNING ENVIRONMENTAL EDUCATION WHICH WERE PUBLISHED BETWEEN 1992 - 2011

YILMAZ, Şirin

Master Thesis,

Faculty of Education Elementary Science Education

Thesis Advisor: Professor Dr. Mehmet BAHAR

June, 2012, xiii + 67 pages

With the advent and development of technology, its effects on the natural environment have increased every day and are constantly continuing at a great pace today. The negative effects of technology have not only damaged the natural environment but also are affecting the human life. These negative changes that are taking place have led researchers to direct their studies towards the environment, thereby increasing day by day both the number of research studies concerning the environment and the importance attached to the environmental education.

This is a descriptive study which aims at revealing the general tendencies in the master's and doctoral theses concerning environmental education which were published in Turkey between 1992 and 2011. Within the scope of the research subject, the database of Higher Education Council National Theses Centre was scanned, and 204 master's and doctoral theses related to the subject were reached. Among these, 147 master's theses and 31 doctoral theses were included in the study sample. These master's and doctoral theses which were included in the sample were examined in terms of the year of the study, the university, the research subject, the sample, the method of

the study, the techniques used in the study, the data collection techniques and the data collection tools, and data analysis techniques.

The findings that were obtained as a result of the analyses carried out were presented in tables, and the results below were reached: the majority of the master's and doctoral theses which were published in relation to environmental education were done so by Gazi University, METU and Marmara University; the sample groups which were preferred most were university students and primary school students; the subjects that were studied most as the research subject were attitudes towards the environment, environmental awareness and environmental knowledge; the mostly preferred research designs were screening model and experimental design; the mostly preferred ones among the techniques used were developing a new method for environmental education and cooperative learning; the mostly preferred techniques for data collection were written data collection and interview; and the mostly preferred techniques in data analysis were parametric techniques and descriptive statistics.

In the light of the findings obtained as a result of this study, suggestions were made as to this study and also as intended for the researchers who are going to study subjects related to environmental education.

Key Words: Environmental Education, Descriptive Study, Literature Review.

ÖZET

Şirin YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi

İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet BAHAR

Haziran, 2012, xiii + 67 Sayfa

1992-2011 YILLARI ARASINDA ÇEVRE EĞİTİMİ İLE İLGİLİ YAYIMLANAN YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA TEZLERİNDEKİ GENEL YÖNELİMLERİN BELİRLENMESİ

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte doğal çevreye olan etkileri gün geçtikçe artmış ve günümüzde büyük bir hızla devam etmektedir. Olumsuz etkiler sadece doğal çevreye verdikleri zararlar ile kalmamış ve insan hayatına da etki etmektedir. Meydana gelen bu olumsuz değişimler araştırmacıları, çalışmalarının çevreye yönelmesine yola açmış ve çevreye yönelik çalışmaların giderek artmasına, çevre eğitime verilen önemin gün geçtikçe artmasına neden olmuştur.

Bu çalışma 1992-2011 yılları arasında Türkiye’de çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerindeki genel yönelimleri açığa çıkarmak amacıyla yapılmış betimsel bir çalışmadır. Araştırma konusu kapsamında Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanı taranmış ve konu ile ilgili 204 yüksek lisans ve doktora tezine ulaşılmış, 147 yüksek lisans tezi ve 31 doktora tezi çalışma örneğine dahil edilmiştir. Örneklem grubuna dahil edilen yüksek lisans ve doktora tezleri çalışmanın yapıldığı yıl, üniversite, araştırma konusu, örneklem grubu, araştırma yöntem, araştırmada kullanılan teknik, veri toplama teknikleri ve veri toplama aracı, veri çözümleme teknikleri açısından incelenmiştir.

Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular tablolar aracılığıyla sunulmuş, çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin büyük çoğunluğunun Gazi Üniversitesi, ODTÜ ve Marmara Üniversitesi'nden yayımlandığı; örneklem grubu olarak en fazla tercih edilen grubun yükseköğretim ve ilköğretim öğrencilerinin olduğu; araştırma konusu olarak en fazla çalışılan konuların çevreye yönelik tutum, çevre bilinci ve çevre bilgisi; araştırma deseni olarak en fazla tercih edilen desenlerin tarama modeli ve deneysel desen; kullanılan tekniklerde en fazla tercih edilen çevre eğitimi için yeni bir yöntem geliştirme, işbirlikli öğrenme; veri toplama tekniği olarak en fazla tercih edilen yazılı veri toplama ve görüşme; veri analizinde ise en fazla tercih edilen tekniklerin parametrik testler ve betimsel istatistik olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Araştırma sonunda elde edilen bulgular sonucunda çalışmaya yönelik ve çevre eğitimi ile ilgili çalışacak olan araştırmacılara yönelik önerilerde bulunulmuştur

Anahtar Kelimeler: Çevre Eğitimi, Betimsel Çalışma, Literatür Tarama.

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimim süresince ilgi ve desteğini esirgemeyen, çalışma sürecinde yardımcı olan, rehberlik ve desteğinden dolayı hocam Sayın Prof. Dr. Mehmet BAHAR'a en içten saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans eğitimimde bana yol gösteren, bilgisini paylaşan, çalışmalarım sırasında yapmış olduğu eleştirileri ve katkılarından dolayı hocam Sayın Yard. Doç. Dr. Fatih AYDIN'a teşekkür ederim.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca her türlü görüş ve eleştirilerini esirgemeyen, her durumda yardımcı ola, çalışmalarımda beni teşvik eden ve yol gösteren Sayın hocam Arş. Gör. Naciye SOMUNCU DEMİR'e en içten saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarım boyunca her zaman sabır, sevgi ve ilgilerini, maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili anne ve babama, kardeşime en içten sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	iii
ÖZET.....	v
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
KISALTMALAR.....	xiii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	3
1.2. Problem Durumu.....	3
1.3. Alt Problemler.....	3
1.4. Çalışmanın Önemi.....	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.6. Tanımlar.....	5

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. Çevre Nedir?	7
2.2. Çevre Eğitimi Nedir?	8
2.3. İlgili Çalışmalar.....	11

BÖLÜM III

3. YÖNTEM	17
3.1. Araştırmanın Modeli	17
3.2. Veri Toplama	18
3.2.1. İlgili çalışmaların toplanması.....	18

3.2.2. Çalışma karakteristiklerinin belirlenmesi	19
<i>Dahil edilme kriterleri</i>	19
3.3. Kodlama Yöntemi.....	19
3.4. Verilerin Analizi.....	20
 BÖLÜM IV	
4. BULGULAR	21
4.1. Çalışmaya Ait Betimsel İstatistikler.....	21
4.2. Araştırma Alt Problemlerine Ait Bulgular.....	22
 BÖLÜM V	
5. SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	37
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	37
5.2. Öneriler	43
 KAYNAKÇA.....	46
 EKLER	
EK 1: Kodlama Formu	53
EK 2. Örnekleme Dahil Edilen Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Listesi ..	54
 ÖZGEÇMİŞ.....	67

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 4.1: Çalışmaların Yayın Türüne Ait Betimsel Bilgiler	21
Tablo 4.2: Çevre Eğitimi İle İlgili Yayınlanan Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı ...	22
Tablo 4.3: Çevre Eğitimi İle İlgili Yayınlanan Tezlerin Çalışmanın Yapıldığı Üniversite ve Yıllara Göre Dağılımı	24
Tablo 4.4: Çevre Eğitimi İle İlgili Yayınlanan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Çalışmanın Yapıldığı Üniversite ve Yıllara Göre Dağılımı ..	25
Tablo 4.5: Çevre Eğitimi İle İlgili Yayınlanan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinde Kullanılan Örneklem Grubu ve Yıllara Göre Dağılımı	26
Tablo 4.6: Çevre Eğitimi İle İlgili Yayınlanan Tezlerin Araştırma Konularının Yıllara Göre Dağılımı.....	28
Tablo 4.7: Çevre Eğitimi İle İlgili Yayınlanan Tezlerde Kullanılan Yöntemlerin Yıllara Göre Dağılımı	29
Tablo 4.8: Çevre Eğitimi İle İlgili Yayınlanan Tezlerde Kullanılan Tekniklerin Yıllara Göre Dağılımı	31
Tablo 4.9: Çevre Eğitimi İle İlgili Yayınlanan Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarının Veri Toplama Tekniklerine Göre Dağılımı	32
Tablo 4.10: Çevre Eğitimi İle İlgili Yapılan Çalışmalarda Veri Analizinde Kullanılan Veri Çözümleme Tekniklerinin Yıllara Göre Dağılımı	35

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1: Veri Toplama Aşamaları	18
Şekil 4.1: Çevre Eğitimi İle İlgili Yapılan Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı	22
Şekil 4.2: Çevre Eğitimi İle İlgili Yayımlanan Yüksek Lisans Ve Doktora Tezlerinde Kullanılan Örneklem Grubu ve Yıllara Göre Dağılımı	27
Şekil 4.3: Çevre Eğitimi İle İlgili Yayımlanan Tezlerde Kullanılan Yöntemlerin Yıllara Göre Dağılımı	30
Şekil 4.4: Çevre Eğitimi İle İlgili Yapılan Çalışmalarda Veri Analizinde Kullanılan Veri Çözümleme Tekniklerinin Yıllara Göre Dağılımı	35

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ÇE	Çevre Eğitimi
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
Fen ve Tek.	Fen ve Teknoloji Dersi
FTTÇ	Fen, Teknoloji, Toplum ve Çevre
ODTÜ	Ortadoğu Teknik Üniversitesi
AİBÜ	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
KTÜ	Karadeniz Teknik Üniversitesi
BDÖ	Bilgisayar Destekli Öğretim

Etik İlkeler Uyulduđuna İlişkin Metin

Yüksek lisans/doktora tezi olarak sunduğum, “1992-2011 Yılları Arasında Çevre Eğitimi İle İlgili Yayımlanan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerindeki Genel Yönelimlerin Belirlenmesi” başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda afitta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim. 19..106..12012

Şirin YILMAZ

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Çevre; "bir canlı organizmayı veya bir canlı topluluğunu yaşama süresince etkileyen her türlü, biyotik ve abiyotik (sosyal, kültürel, tarihsel, iklimsel, fiziksel) faktörlerin tümü" olarak tanımlanmaktadır (Yücel ve Morgil, 1998). Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte insan hayatına olan faydalarının yanında, doğal ortam ve insan yaşamına olan zararları da artış göstermektedir. (Soran, Morgil, Yücel, Atav ve Işık, 2000; Barber, Taylor ve Strick, 2009; Yang, 1993). Özellikle 20. yüzyılda teknolojinin gelişmesi ve dolayısıyla çevreye olan etkilerinin gün geçtikçe artması, araştırmacıları çevre ile ilgili çalışmalar yapmaya yöneltmiştir (Soran, Morgil, Yücel, Atav ve Işık, 2000).

Doğal ve yapay çevrenin bozulması sonucu olarak bireylerin zorluklarla karşılaşacaklarının bilinmesi, çevre sorunlarının sadece gözlenen bölgede değil etkilerinin dünyanın her yerinde gözlenmesi sonucunda eğitim ortamlarında çevre eğitime verilen önem günden güne artmaktadır. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte insan hayatına sağladığı yararların yanında insan yaşamına ve doğal ortamlara da pek çok zararı gözlenmekte ve gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle Sanayi Devriminden sonra açığa çıkan çevre sorunları bireylerin çevreye verdikleri önemi ve eğitimi arttırmıştır. Çevre eğitiminde en önemli unsurlardan biri bireylerde olumlu çevre bilinci oluşturmak ve bunu davranışa dönüştürmektir (Yıldız, Sipahioğlu ve Yılmaz, 2008; Flowers, 2007; Alp, Ertpınar, Tekkaya ve Yılmaz, 2008).

Çevre sorunlarının temelini insan düşünce ve davranışları veya alışkanlıkları oluşturur. Çevre sorunlarına neden olan insan davranış ve düşünceleri yine bireylerin

tutumları ile çevre sorunlarının giderilmesinde kullanılabilir (Teksöz, Şahin ve Ertepinar, 2010). Çevre sorunlarının giderilmesi yine bireylerin çevreye yönelik davranışlarındaki değişim ile mümkün olacaktır (Uzun ve Sağlam, 2007).

Açığa çıkan çevre sorunları sadece bölgesel olarak kalmayıp zamanla etkileri büyüyerek insanlığa daha fazla zarar verecek şekilde günden güne daha geniş alanlara yayılmaktadırlar (Bozkurt ve Cansüngü (Koray), 2002; Oweini ve Hourı, 2006; Markle, 2008). Bu şekilde açığa çıkan çevre sorunları tüm dünyada çevre sorunlarına verilen önemin artmasına neden olmuştur. Hava, toprak, su, ormanlar, biyosferin her kısmı çevre sorunları ile tehdit altına girmektedir (Markle, 2008). Küresel ısınma, iklim değişikliği, ozon tabakasının delinmesi, habitatların zarar görmesi, türlerin tükenmesi, biyoçeşitliliğin azalması var olan çevre sorunlarının bazılarıdır (Yılmaz Tüzün, Teksöz Tuncer ve Aydemir, 2008). Artan çevre sorunları bireylerin yaşam kalitelerini de etkilemekte ve bireylerin çevreye yönelik algılarında değişimlere neden olmaktadır. Bu sebepten dolayı öğretim programlarında temel hedeflerin yanında çevre ile ilgili ara kazanımlara da yer verilmelidir (Flowers, 2007).

Eğitim öğretim ortamlarında çevre ile ilgili özellikle çevre sorunları ile ilgili konuların yer alması (Markle, 2008) ve öğretmenlerin çevreye yönelik algı ve bakış açıları önemli bir unsurdur. Çünkü bulunduğumuz ortamlarda bireylerin çevreye yönelik algı ve davranışları olumlu yönde değildir (Lynch, 2001). Bulunulan ortamda öğretmenler öğrenciler için birer model durumdadırlar ve çevreye yönelik tutum ve davranışları bireyleri etkileyebilecek konumdadır (Yang, 1993).

Günümüzde artan çevre sorunları ve bunlara yönelik çözüm yolları arama çalışmaları çevre eğitimcilerinin temel hedeflerinden biri olmuş ve bireylerde çevreye yönelik araştırmaları arttırmaya yöneltmiştir (Lynch, 2001).

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 1992-2011 yılları arasında Türkiye’de çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerini incelemek ve tezlerdeki genel yönelimleri açığa çıkarmaktır. Yapılan çalışmada ulaşılan tezler çalışma yılı, çalışmanın yapıldığı okul, örneklem, araştırma konusu, çalışma yöntemi, çalışmada kullanılan teknik, veri toplama teknikleri ve veri toplama aracı, veri çözümleme teknikleri alt başlıkları altında incelenerek çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda en çok tercih edilen yönelimleri açığa çıkarmak amaçlanmıştır.

1.2. Problem Durumu

Türkiye’de 1992-2011 yılları arasında çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalardaki genel yönelimler nelerdir?

1.3. Alt Problemler

1. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin çalışmaların yapıldığı üniversite ve yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan çalışmaların araştırma konularının yıllara göre dağılımı nasıldır?
4. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan çalışmaların örneklem gruplarının yıllara göre dağılımı nasıldır?
5. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan çalışmalarda kullanılan yöntemlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
6. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan çalışmalarda kullanılan tekniklerin yıllara göre dağılımı nasıldır?

7. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan çalışmalarda veri toplama araçlarının veri toplama tekniklerine göre dağılımı nasıldır?
8. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan çalışmalarda veri analizinde kullanılan tekniklerin yıllara göre dağılımı nasıldır?

1.4. Çalışmanın Önemi

Çevre eğitimi ile ilgili Türkiye’de yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri incelendiğinde çalışmaların farklı yıllarda, farklı örneklem grupları ile, farklı yöntem ve teknikler kullanılarak yapıldığı görülmektedir. Fakat çevre eğitimi ile ilgili literatür tarandığında çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan çalışmalara yönelik genel yönelimleri belirleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan çalışmalarda en fazla tercih edilen araştırma konusu, örneklem grubu, araştırma modeli gibi durumları tanımlayan çalışma olmadığı görülmüştür.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar ile, çevre eğitimi ile ilgili Türkiye’de yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezi çalışmalarındaki genel yönelimler açığa çıkarılacak ve araştırmacılara konu ile ilgili bilgiler sunulacaktır. Aynı zamanda çevre eğitimi ile ilgili araştırmalarda, araştırmacılar tarafından en fazla tercih edilen araştırma konusu da açığa çıkarılarak araştırmacıların hangi araştırma konularında sınırlı kaldıkları belirtilecektir. Ayrıca bu çalışmanın sonuçları ile gelecekte çevre eğitimi ile ilgili yapılacak olan çalışmalar için eleştirel bir bakış açısı sağlanmış olacak, araştırmacılara çevre eğitimi ile ilgili yapacak oldukları çalışmalarında hangi araştırma konusu, yöntem ve teknik gibi alt başlıklarda boşluk ya da yönelme olduğu açıklanmış olacaktır.

Genel olarak ifade edilirse bu çalışmada elde edilen sonuçların; i) çevre eğitiminde araştırma yapan bilim insanları için bir hareket noktası niteliği, ii) çevre eğitimi ile ilgili ulusal çalışmalardaki durum tespitinde uluslararası çalışmalardaki durum tespitine yönelik bir referans niteliği ve iii) çevre eğitime yönelik hazırlanan

öğretim programları içinde bilgi verici bir niteliğe sahip olma potansiyeline sahip olduğu düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerindeki genel yönelimleri belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada araştırmacı tarafından Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanı taranmıştır.
2. Tarama sürecinde elde edilen tezler analiz edilmiş ve ortak anahtar kelimeler belirlenmiştir. Belirleme işleminden sonra ilgili anahtar kelimeler ile tarama sürecine devam edilmiştir.
3. Tarama sürecinde çevre eğitimi ile ilgili araştırmacı tarafından ulaşılabilen en eski çalışma 1992 yılına aittir. Araştırmacı tarafından 1992 yılı öncesine ait çalışmaların tam metin ya da özetlerine ulaşamadığı için çalışma 1992-2011 yılları arasında çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri ile sınırlıdır.
4. Elde edilen çalışmaların tam metin ya da özet metinleri incelenmiş, çalışma analizi için yeterli veri içermeyen çalışmalar örneklem dışı bırakılmıştır.

1.6. Tanımlar

Çevre: İnsan ve diğer tüm canlı varlıkları ile birlikte doğanın ve doğadaki insan yapısı öğelerin bütünüdür (Aktepe ve Girgin, 2009).

Çevre Eğitimi: Bireylerde çevre bilincinin geliştirilmesi çevreye duyarlı olumlu kalıcı izli davranış değişikliklerinin kazandırılması ve doğal, tarihi, kültürel, sosyo–estetik değerlerin kavranması, aktif katılımın sağlanması ve sorunların çözümünde görev alma tanımlanabilir (Özoğlu. 1993; Akt. Yüksel, 2009).

Çevreye Yönelik Tutum: Bir kişinin çevreyle ilgili etkinlikler ya da olaylara karşı inanç, düşünce, davranışlarının toplamı olarak tanımlanır (Bogner ve Wiseman, 2006).

Genel Yönelimler: Çalışmada, araştırmacılar tarafından belirlenen yüksek lisans ve doktora tezlerinde en fazla tercih edilen araştırma konusu, örneklem grubu, araştırma deseni, çalışmalarda kullanılan teknik, veri toplama teknikleri, veri toplama araçları ve veri çözümleme teknikleri şeklindeki özelliklerdir.

Parametrik Test: Ortalama, varyans ve oran kullanılarak yapılan testlere parametrik test denir (Büyüköztürk, 2010).

Parametrik Olmayan Test: Ölçü yerine sıralama, sayma, işaretleme gibi işlemlerin kullanıldığı testlere parametrik olmayan test denir (Büyüköztürk, 2010).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çevre Nedir?

Çevre kavramı gündelik hayatımızda çokça kullanılan bir terim olmasına rağmen herkesçe kabul almış ve yerleşik bir tanımı yoktur. Fakat yaygın olarak '' insan ve diğer tüm canlı varlıkları ile birlikte doğanın ve doğadaki insan yapısı öğelerin bütünüdür'' şeklinde tanımlayabiliriz (Aktepe ve Girgin, 2009). Çevre canlı ve cansız varlıkların karşılıklı iletişimi; canlı ve cansız varlıkların üzerinde yaşadıkları değişik şekillerde etkilendikleri ve etkiledikleri yaşama ortamı olarak tanımlanmaktadır (Timur ve Yılmaz, 2011).

Çevre; "bir canlı organizmayı veya bir canlı topluluğunu yaşama süresince etkileyen her türlü, biyotik ve abiyotik (Sosyal, kültürel, tarihsel, iklimsel, fiziksel) faktörlerin tümü" olarak tanımlanmaktadır (Yücel ve Morgil.1998).

Canlıların, hayati bağlarla bağlı oldukları, etkiledikleri ve etkilendikleri mekân birimlerine, o canlının/canlılar topluluğunun yaşam ortamı veya çevre denir (Atasoy, 2006).

Çevre, uzun ya da kısa zaman diliminde canlı organizmalara ya da insan aktivitelerine doğrudan ya da dolaylı olarak etki eden sosyal, fiziksel, kimyasal biyolojik kuvvetlerin kombinasyonudur (Sadık ve Sarı, 2010). Çevre kavramı sadece fiziksel olayları değil sosyal olguları da içerir (Yang, 1993). Diğer bir tanıma göre ise çevre, insanın sosyal, biyolojik ve kimyasal faaliyetlerini devam ettirdiği bir ortamdır

(Demirel, Gürbüz ve Karaküçük, 2009). Çevre en genel tanımıyla insanların içinde yaşadığı ortam ve bu ortamda insan veya doğa tarafından şekillendirilen elemanların tümü, bir canlının yaşam alanı ve canlı cansız varlıkların tümü ve karşılıklı ilişkileri olarak açıklanabilir (İncekara ve Tuna, 2010; Aktepe ve Girgin, 2009; Alım, 2006). Çevre ve insan arasındaki hassas dengenin korunması insanın sorumluluğundadır.

Çevre kavramının tanımı hala tartışılmakla beraber çevre, doğa ve insan etkileşimini içine alan bir kavram olarak tanımlanabilir (Altunoğlu ve Atav, 2009). Coğrafi açıdan ele alındığında çevre, insanın çevresiyle olan tüm ilişkilerinin incelenmesi, karşılıklı ilişkilerinin belirlenmesi; ekonomik açıdan doğa ve insan tarafından şekillendirilen elemanların tümü; toplum bilimi açısından bir bireyin ya da toplumun biyolojik, toplumsal ya da kültürel yaşamını etkileyebilecek dış etmenler olarak tanımlanır (Bayazıt Hayta, 2006). Bu nedenle çevre konusu sadece fen bilimlerinde değil sosyal bilimlerde de araştırma konusu olarak yer almaktadır. Yine buna paralel olarak insan, toplum, teknoloji ve çevre arasındaki ilişkiler çevrenin nasıl olması gerektiğine dair beklenti ve değerlendirmeyi açığa çıkarmaktadır (Altunoğlu ve Atav, 2009). Bu geniş tanımlamalar içerisinde çevre olgusu belirleyen doğal ve yapay çevre olarak iki temel etken mevcuttur. Doğal çevre; insanın, oluşumuna katkıda bulunmadığı, doğal ve etkin güçler tarafından oluşmuş, insan müdahalesine maruz kalmamış tüm doğal varlıklardır. Yapay çevre; insanoğlunun varoluşundan günümüze kadar uzanan toplumsal ve ekonomik değişim sürecinde doğal çevreden de yararlanılarak insan eliyle oluşmuş ve varlıklardan oluşan çevredir (Altuğ, 1990: 9; Erdoğan ve Özsoy, 2007).

2.2. Çevre Eğitimi Nedir?

İnsanoğlunun doğa ile ilişkisi evrende varoluşuyla yaşıttır ve ondan yararlanma çalışmaları ile başlayıp, bilim ve teknolojinin gelişmesine paralel olarak doğa üzerinde üstünlük kurma çabalarına dönüşmüş, doğaya hükmetme isteği artmıştır (Demirbaş ve Pektaş, 2009; Yüksel, 2009). İnsanoğlunun bu çabaları sonucunda doğal kaynakların

azalması, insanlığın çevreye verdiği zarar çevre sorunları olarak ortaya çıkması kısır bir döngü haline gelmiş ve insan sağlığına zarar vermekte, doğal dengeyi hissedilebilir derecede karşımıza çıkmaktadır (Flowers, 2007). Teknolojinin ilerlemesi ve insan yaşamına olan etkileri gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle 19. yüzyılda gerçekleşen Sanayi İnkılabı ve teknolojinin gelişmesi ile endüstrinin ilerlemesi, sanayi kuruluşlarının artması, doğal tarımdan vazgeçilip suni tarım yöntemlerinin kullanılması, yaşam kalitesinin ve insan nüfusunun artması, teknolojinin çevreye olan olumsuz etkileri gibi pek çok durumun açığa çıkması doğal yaşama olumsuz yönde etki etmeye başlamış; toplumların çevreye olan kaygı düzeylerinin artmasına neden olmuştur (Venkataraman, 2008; Yang, 1993; Flowers, 2007). Bu durum 20. yüzyılda çevrenin hızla değişmesine beraberinde bir çok çevre probleminin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Bozkurt ve Cansüngü Koray, 2002; Tsevreni, 2011; Gökçe, Kaya, Aktay ve Özden; 2007). Böyle bir durumun süregelmesi, bireylerin çevreye karşı ulusal ve uluslar arası düzeyde sorumluluk duymasını, bilinçli olmalarını ortaya çıkarmıştır. Çünkü ortaya çıkan çevre sorunları sadece bölgesel değil aynı anda tüm dünyaya yansımaktadır (Demirbaş ve Pektaş, 2009; Yüksel, 2009; Bozkurt ve Cansüngü Koray, 2002; Timur ve Yılmaz, 2011; Atasoy, 2005). Yaşanılan dünyanın gelecek nesillere aktarılması, doğaya karşı daha bilinçli olma, olumlu tutum geliştirme gibi pek çok durumla beraber asıl olarak çevreye karşı bir eğitimi de öne sürmüş, bireyleri bilinçlendirmenin kaliteli bir çevre eğitimi ile var olacağını göstermiştir (Williams, 2010; Demirbaş ve Pektaş, 2009; Yüksel, 2009; Timur ve Yılmaz, 2011; Ilgar, 2007; Flowers, 2007). Sorunların üstesinden gelmek, bilinçli bir toplum oluşturmakla mümkün olabilir. Dolayısıyla iyi bir çevre eğitimi bilinç oluşturma açısından pek çok bilim adamının da önerdiği gibi önemli bir basamaktır (Aktepe ve Girgin, 2009; Sabo, 2010).

Bu ve buna benzer küresel çevre sorunlarının açığa çıkmasının ardından Birleşmiş Milletler öncülüğünde 1975 yılında Stockholm Konferansı düzenlenmiştir. Bu konferansta çevre eğitimi kavramı açığa çıkmış ve çevre eğitimi için özel bir yapı, var olan ya da çıkması muhtemel çevre sorunlarının karşısında bireysel ve toplu olarak çalışmak için bilgi, beceri, tutum, davranış ve motivasyona gerek duyulduğu

vurgulanmıştır. Pek çok etkili tanımla beraber çevre eğitiminin, çevresel olayları anlamak ve bu sorunlar karşısında bireysel ya da toplumsal olarak uygun önlemler almak, çevreye yönelik tutum, beceri, davranış geliştirmek olduğu belirtilmiştir (Venkataraman, 2008; Yang, 1993).

Çevre eğitiminin pek çok tanımı olmakla beraber “ bireylerde çevre bilincinin geliştirilmesi çevreye duyarlı olumlu kalıcı izli davranış değişikliklerinin kazandırılması ve doğal, tarihi, kültürel, sosyo–estetik değerlerin kavranması, aktif katılımın sağlanması ve sorunların çözümünde görev alma ” olarak tanımlanabilir (Özoğlu, 1993; Akt. Yüksel, 2009). Aktepe ve Girgin (2009)’ a göre çevre eğitimi, yaşadığımız çevrenin korunmasının önemini sistemli ve bilimsel yollarla öğreten eğitim olarak tanımlanmaktadır. Demirkaya (2006) ise çevre eğitimi, bireylerin doğal ortamı algılamalarını sağlamak, tutum ve davranışlarını olumlu yönde etkilemek için hazırlanan eğitim olarak tanımlamaktadır.

Çevre eğitimi, ekosistemleri, fiziksel ve zihinsel sağlığı, yaşama ve çalışma koşullarını, şehirleri ve popülasyon artışını olumsuz yönde etkileyen faktörleri inceleyen bir çalışma alanıdır (Yang, 1993).

Çevre eğitiminin temel amacı çevre sorunları hakkında duyarlı olan ve olası çözüm yolları üreten bilinçli kitleler oluşturmak, doğal çevreyi koruma ve kullanma ile ilgili duyarlılığı geliştirmek ve bir farkındalık yaratmaktır (Aktepe ve Girgin, 2009; Demirkaya, 2006; Flowers, 2007). Çevre eğitiminde amaç eğitim ve öğretim sürecinden gelen bireyleri çevre konularında bilinçlendirmek, bilgilendirmek ve böylelikle sorumlu birer vatandaş olarak bu sorunların çözümüne katkıda bulunmalarını sağlamak, bilgi beceri ve değer yargıları ile davranmış vatandaşlar olarak yetiştirebilmektir (Timur ve Yılmaz, 2011; Ilgar, 2007; Flowers, 2007). Ülkemizde çevre eğitiminin amacı bireylerin çevre konusunda sorumlu davranışlar sergileyebilmelerine olanak sağlayacak ve destekleyecek bilgi, beceri ve değer yargıları ile donanmış vatandaşlar yetiştirmeye yardımcı olmaktır (Gökçe, Kaya, Aktay ve Özden, 2007).

Çevre eğitiminin hedefleri; işleyen bir çevre sorunları bilgisi, çevre sorunlarını özel olarak belirlemeyen bilgi yaklaşımları, uygun kararlar alma yeteneği ve insanların çevre sorunlarına daha fazla önem vermelerini sağlamaktır (Venkataraman, 2008). Çevre eğitimi veren kişiler pedagojik bilgileri ve gelişen değişen bilgileri öğretim programlarına entegre etmelidirler (Flowers, 2007).

2.2. İlgili Çalışmalar

Leiserowitz, Kates ve Parris (2004) yapmış oldukları çalışmalarında küresel sürdürülebilirlik ile ilgili önemli değerleri bildiren ve tanımlayan deneysel çalışmaları incelemiştir. Çalışmalarında sürdürülebilir değerler, tutum ve davranışlar ile ilgili çok uluslu ve küresel ölçekli taramaları, insan ve ekonomik gelişme ile ilgili çalışmaları, çevre, itici kuvvetleri (nüfus, bolluk, teknoloji, yetkiler) belirleyip özetlemiştir. Çalışma aynı zamanda Millennium Declaration' da belirtilen uluslar arası ilişkileri (özgürlük, demokrasi, eşitlik, sorumluluk paylaşımı vb), sürdürülebilirlik etkileri olan daha geniş bağlamsal değerlerle ilgili olan (kapitalizm, küreselleşme, kurumsal güven vb) çalışmaları da özetlemektedir.

Ünal, Çalık, Ayas ve Coll (2006) çalışmalarında kimyasal bağlar ile ilgili olan çalışmaları tematik bir bakış açısıyla incelemiştir. Araştırmacılar, çalışmanın amacı doğrultusunda bir içerik geliştirmişler ve bu içeriğe göre verilerini toplamışlardır. Çalışmada bulgular ilgili çalışmalardan elde edilen verilere göre sunulmaktadır. İçeriğe dahil edilen temalar çalışmanın gerekçesi, hedef, öğrencilerin kavramlarını açığa çıkarma yöntemleri, konu ile ilgili genel bilgi iddiaları, öğrencilerin alternatif kavramları, sonuçlar ve gelecek çalışmalar için önerilerdir. Genel bilgi iddialarının üzerinde odaklanıldığı bu çalışmada öğrencilerin alternatif kavramları ve eğitim seviyeleri, kovalent bağları anlamaları ile ilgili çalışmalar, iyonik bağları anlamaları ile ilgili çalışmalar, metalik bağları anlamaları ile ilgili çalışmalar, kimyasal bağları, kimyasal enerjiyi ve diğer teorileri anlamaları ile ilgili çalışmaları, antropomorfik dili ve analogileri kullanmaları, kimyasal bağlar için zihinsel modelleri, kimyasal kavramları

anlamalarını geliştirme çalışmaları incelenmiştir.

Çalık, Ünal, Coştu ve Karataş (2008) çalışmalarında 1990-2007 yılları arasında fen eğitimi ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerini inceleyerek bu çalışmalardaki yönelimleri araştırmışlardır. Araştırmacılar çalışma konusu doğrultusunda YÖK'teki Ulusal Tez Merkezi, Proquest ve Türkiye'deki her üniversitenin veri tabanlarını taramışlar 444 çalışmanın tam metin ya da özetlerine ulaşmışlardır. Doküman analizinin yapıldığı çalışmada elde edilen çalışmalar yıl, araştırma konusu, örneklem ve yöntem yönünden incelenmiştir. Analiz sonucunda araştırmacılar fen eğitimi ile ilgili çalışmalara önem verildiği, fen eğitimi ile ilgili çalışma sayısının en fazla 2006 yılında olduğu, araştırmalarda yöntem olarak en fazla deneysel desen ve tarama yönteminin kullanıldığı, örneklem olarak ilköğretim 7. Sınıf öğrencilerinin tercih edildiği sonucunu belirtmişlerdir. Çalışma sonunda araştırmacılar uygulamaya ve gelecekte yapılan çalışmalara yönelik önerilerde bulunmuşlardır.

Şimşek ve diğerleri (2008) çalışmalarında Türkiye'de beş büyük üniversitede eğitim teknolojisi alanında tamamlanmış doktora tezlerine yönelik genel bir değerlendirme yapmışlardır. Çalışmada Anadolu Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Yükseköğretim Kurulu kütüphanelerinde tarama yapılarak 64 tez, çalışma örneğine dahil edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen tezler biçim, içerik ve yöntem boyutlarıyla ele alınmıştır. Çalışma sonucunda eğitim teknolojileri araştırmalarının nicelik ve niteliğinin üniversitelere göre önemli bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Çalışmada incelenen tezlerin en çok Ankara ve Anadolu Üniversitesi'nde yapıldığı, en çok tercih edilen yöntemin deneysel desen olduğu ve orta düzey istatistiksel teknikler kullanıldığı vurgulanmış; geriye kalan araştırmaların ise tarama modelinde gerçekleştirildiği ve başlangıç düzeyindeki istatistiksel tekniklere dayandığı belirtilmiştir. Araştırmaların tamamına yakın kısmı örgün eğitim sisteminde öğrenim görmekte olan katılımcılar ile gerçekleştirilmiş; bilgi toplama aracı olarak deneysel modeldeki araştırmalarda çoğunlukla başarı testleri ve tutum ölçekleri kullanılmış; tarama araştırmalarında ise anket uygulaması, örnek olay incelemesi ve içerik çözümlemesinin temele alındığı

vurgulanmıştır. İncelenen tezler Türkiye’de eğitim teknolojisi alanıyla ilgili birçok konuda henüz çalışmaların yapılmadığını, var olan çalışmaların ise iç ve dış geçerlik bakımından önemli oranda sorunlar bulundurduğunu ortaya koymuştur.

Karadağ (2009) çalışmasında Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik dağılımını incelemiştir. Araştırmada herhangi bir örnekleme yöntemine başvurulmamıştır. Ulaşımında ya da kullanımında sıkıntı yaşanan tezler örneklem dışında bırakılmış ve konu ile ilgili 211 tez çalışması örnekleme dahil edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak çalışmanın amacına uygun olarak geliştirilen tematik yapı belirleme formu kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde ise frekans analizi ve kategoriksel analiz kullanılmıştır. Çalışma sonunda eğitimi bilimleri alanında yapılan doktora tezlerinde başarı ve tutum en çok tercih edilen temalar olduğu belirtilmiştir.

Kurnaz ve Çalık (2009) enerji kavramı öğretimi ile ilgili çalışmaları incelemiştir. Enerji kavramının öğretime yönelik çalışmaları ele alma ve sentezleme, fen eğitimi araştırmacıları, öğretmenler, program geliştirmeciler ve yasa koyucular için değerli bir konuma sahiptir. Çünkü öğretmenler yoğun bir ders programına sahip olabilirler ve ilgili çalışmaları incelemek için zaman ayıramayabilirler. Bu yüzden bu tematik bakış, onların bakış açılarını ihtiyaç, yöntem, genel bilgi iddiaları ve enerji öğretimi ile ilgili çalışmaların sonuçlarına yönelik araştırmalarla ilgili olarak aydınlatacaktır. Çalışma sonuçları ile enerji öğretime yönelik çalışmaları değerlendirme ve nerede olduğumuzun farkına varılması sağlanmıştır. Çalışma amacına yönelik geliştirilen içerik ile her bir çalışma tanımlanmış ve ilgili çalışmalar taranarak genel sınıflandırma yöntemleri de kullanılmıştır. Araştırmacılar çalışmalar belirledikten sonra benzer ve farklı çalışmaları belirlemiştir. Çünkü her bir çalışmanın tek özelliği belirtilmiştir. Araştırmacılar enerji terimini açıklayan çalışmaları yorumlamışlardır. Genel bilgi iddialarını ışığında pek çok çalışmada öğrencilerin kavram öğrenmelerinde alternatif yaklaşımların kullanıldığı ya da öğrencilerin öğrenme deneyimleri, motivasyon ve becerileri ile derse anlamlı katılımları sağlandığı sonucuna varılmıştır.

Uğur Erdoğan (2009) çalışmasında BÖTE alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerini araştırma konusu, türü ve yöntemi bakımından genel yönelimler doğrultusunda doküman analizi yöntemini kullanarak incelemiştir. Çalışma kapsamında 215 yüksek lisans ve 32 doktora tezi incelenmiştir. Elde edilen tezler nitelikleri (yazar, üniversite, tez yöneticisi, basım yılı), araştırma konusu, araştırma metodu, örneklem tipi, örneklem boyutu, veri toplama yöntemleri ve araştırma çevresi bakımından incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda yüksek lisans tezlerinin büyük kısmı Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde, doktora tezlerinin büyük kısmı Ankara Üniversitesi'nde basıldığı; tezlerin çoğunda nicel araştırma yöntemi ve deneysel desen kullanıldığı belirtilmiştir. İncelenen tezlerde örneklem olarak 31-100 adet denek kullanıldığı; anket, başarı testi ve görüşme yöntemlerinin en çok kullanılan veri toplama yöntemi olduğu, yüksek öğretim kurumlarının araştırma ortamı için en çok tercih edilen çevre olduğu; tezlerin büyük kısmında medya dağıtım sistemi biçimi, medya karşılaştırma çalışmaları ve öğrenen değişkenleri incelendiği vurgulanmıştır.

Uzunboylu ve Özçınar (2009) yapmış oldukları çalışmalarında 1990-2008 yılları arasında Web of Science, Scopus, EBSCOHost ve Science Direct veri tabanlarında indekslenen bilgisayar destekli dil öğretimi ile ilgili eserleri taramışlardır. Tarama sonucunda 1358 çalışmaya ulaşılmış, elde edilen çalışmaların 1309'u örnekleme dahil edilmiştir. Elde edilen çalışmalar doküman tipi, yayın dili, yayın yılı, kaynak, yazarları, anahtar kelimeleri, yıllara göre atıf alma durumu bakımından analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda BDÖ ile dil öğrenme ile ilgili dokümanların 1997 yılından sonra artış gösterdiği, 2005 yılında en fazla değere ulaştığı sonucuna varmışlardır.

Karadağ (2010) çalışmasında Türkiye'de eğitimi bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araştırma modellerinin nitelik düzeylerini ve yapılan analitik hata tiplerini araştırmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada 2003-2007 yılları arasında yapılan 324 doktora tezine ulaşılmış ve 211 tanesi örneklem grubuna dahil edilmiştir. Araştırmacı veri toplama aracı kendisinin geliştirdiği eğitim araştırmaları değerlendirme ölçütleri formunu kullanmıştır. Doküman analizi ile toplanan veriler frekans analizi, betimsel analiz ve tipolojik analiz kullanılarak çözümlenmiştir. Yapılan

analiz sonuçlarına göre eğitim bilimleri alanında yapılan doktora tezlerinde kullanılan araştırma modellerimin nitelik düzeylerinin yeterli olmadığı belirtilmiştir.

Tavşancıl ve diğerleri (2010) eğitim bilimleri enstitülerinde tamamlanmış olan lisansüstü tezlerini, bir tezde bulunması gereken giriş, yöntem, bulgular ve yorum, sonuç ve öneriler ana bölüm başlıkları altındaki alt bölümlerin içeriğini bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerine uygunluğunu içerik açısından incelemişlerdir. Çalışmanın örneklemini 666 yüksek lisans ve 186 doktora tezi oluşturmaktadır. Araştırmacılar veri toplama aracı olarak “Tez İnceleme Formu” oluşturmuşlardır. Çalışma bulgularının doğrultusunda yorumlar yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinde olması gereken özellikleri belirtmişler, var olan hataları vurgulamışlardır.

Bacanak, Değirmenci, Karamustafaoğlu ve Karamustafaoğlu (2011) yapmış oldukları çalışmalarında 2004-2010 yılları arasında Türkiye merkezli sadece elektronik ortamda yayınlanan ve ücretsiz erişim sağlanabilen fen eğitimi alanında yayınlanan makaleleri tespit etmişler ve bu çalışmada kullanılan yöntemler hakkında araştırmacılara bilgi sunmuşlardır. Çalışmada yöntem olarak doküman analizi kullanılmış ve çalışma kapsamında taranan dört elektronik dergide yayınlanmış 749 makaleye ulaşılmıştır. Elde edilen makalelerin 173 tanesinin fen eğitimi ile ilgili olduğuna karar verilmiştir. Makaleler incelendiğinde yöntem olarak on farklı yöntemin kullanıldığı ve en çok deneysel desen ve alan taramasının tercih edildiği sonucuna varmışlardır. Buna karşılık 26 çalışmada yöntemin belirtilmediği vurgulanmış, bu konuda yapılacak olası çalışmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Tatlı ve Adıgüzel (2012) çalışmalarında 2000-2012 yılları arasında Türkiye’de karşılaştırmalı eğitim ile ilgili yayımlanan lisansüstü tezlerini inceleyerek çalışmaların durumuna yönelik tespitler ortaya koymuşlardır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada veriler belge tarama yöntemi ile toplanmış, veri çözümlemede ise betimsel analizden faydalanılmıştır. Elde edilen tezler yıl, karşılaştırma yapılan alanlar ve ülkeler, karşılaştırmalı eğitim yaklaşımları ve veri toplama tekniklerine göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda karşılaştırmalı eğitim tezlerinin daha çok yüksek lisans düzeyinde

olduğu, karşılaştırmaların büyük çoğunluğunun ilköğretim alanında yaygınlaştığı ve Avrupa Birliği ülkeleri ile yapıldığı, tezlerde en çok yatay yaklaşıma dayalı karşılaştırmalar, veri toplama tekniğı olarak doküman analizinin kullanıldığı belirtilmiştir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, kullanılan verilerin toplanma aşaması, toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler yer almaktadır.

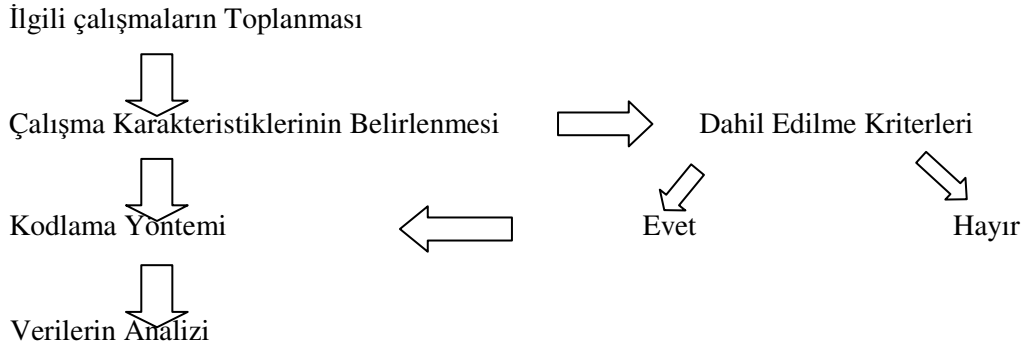
3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi Yıldırım ve Şimşek (2008)'e göre görüşme, gözlem, doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algı ve durumların kendi doğal ortamlarında gerçekçi ve bütüncül bir yaklaşımla ortaya konmasında nitel süreçlerin izlendiği araştırma türü olarak tanımlanmaktadır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel çalışma yöntemi kullanılmıştır. Betimsel çalışmalar ilişkiyi ya da farkı merak etmeyen, neyin ne olduğunu belirlemeye yönelik çalışmalardır. Dolayısıyla betimsel çalışmalar, bilimin betimleme amacına hizmet etmekle birlikte, aynı zamanda sonraki çalışmalar için de fikir üretmeye yönelik görüş sağlarlar. Betimsel çalışmalar da bilimseldir fakat ölçme sonuçlarına dayalı olmaları gerekir. Betimsel çalışmalar olanı olduğu gibi açıklamaya çalışan, fark ya da ilişki bulmaya çalışmayan çalışmalar oldukları için ayrıca kendilerine özgü düzenekleri yoktur. Tezlerin, makalelerin istatistiksel ve yöntem açısından ele alınmaları da betimsel çalışma olarak adlandırılır (Erkuş, 2009; Karasar, 2010).

3.2. Veri Toplama

Veri toplama amacıyla aşağıdaki aşamalar yerine getirilmiştir.

Şekil. 3-1. Veri Toplama Aşamaları

3.2.1. İlgili çalışmaların toplanması

Çalışmada öncelikle çevre eğitimi ile ilgili Türkiye’de yapılan tüm yüksek lisans ve doktora tezlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Literatür taramasında herhangi bir zaman sınırlaması yapılmamıştır. Bu amaç doğrultusunda;

- ✓ Ülkemizde yapılan çalışmalara ulaşmak için ilgili literatür tarandıktan ortak anahtar kelimeler belirlenmiştir. Taramaya “çevre eğitimi”, “çevreye yönelik tutum”, “çevre bilinci”, “çevre algısı”, “çevre okuryazarlığı”, “çevre duyarlılığı” ve bu kelimelerin İngilizce anlamları olan “environmental education”, “environmental attitude”, “environmental sensibility”, “environmental awareness”, “environmental conscious” anahtar kelimeleri ile Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (<http://tez2.yok.gov.tr/>) veritabanı taranmıştır. Bu şekilde anahtar sözcüklerin sayısı artırılarak çevre eğitimi ile ilgili ulaşılan tez sayısı da artmıştır.
- ✓ Tam metinlerine erişimi olmayan tezlerin ise özet metinlerinden faydalanılmıştır.

3.2.2. Çalışma karakteristiklerinin belirlenmesi

Çalışma karakteristikleri, araştırmacı tarafından çalışmada araştırılan durum ile ilgili özellikleri içeren değişkenlerdir. Bu çalışmada kullanılan karakteristikler başlıca şu şekilde sıralanabilir;

- ✓ Çalışmanın yapıldığı okul
- ✓ Çalışmanın yayın türü
- ✓ Çalışmanın yayın yılı
- ✓ Çalışmanın uygulandığı konu alanı
- ✓ Çalışmanın türü
- ✓ Çalışmada kullanılan yöntem/teknik
- ✓ Çalışmanın yapıldığı örneklem türü
- ✓ Çalışmada kullanılan veri toplama tekniği
- ✓ Çalışmada kullanılan veri toplama aracı
- ✓ Çalışmada kullanılan veri çözümleme tekniği

Dahil Edilme Kriterleri

İlgili literatür çalışmasından sonra elde edilen çalışmaların dahil edilme kriterlerine uygunluğu test edilmiştir.

- ✓ Çevre eğitimi konu alan tezlerin yıl, çalışma konusu, örnekleme, çalışma yönteminin iyi belirtilmiş olan çalışmaların seçilmesine özen gösterilmiştir. Aynı durum, özetlerine ulaşılan tezler için de geçerli olup bu özelliği göstermeyen tezler örneklemden çıkarılmıştır.

3.3. Kodlama Yöntemi

Elde edilen çalışmaların özelliklerini açığa çıkarmak için çalışmaya özgü bir

kodlama yöntemi geliştirilmiştir.

Betimsel yöntemin kullanıldığı bu çalışmada hangi çalışmaların örnekleme dahil edilip hangi çalışmaların örneklem dışında bırakılacağına araştırmacı tarafından karar verilmiştir. Aynı şekilde yıl aralıkları belirlenirken ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim öğretim programlarının yenilendiği yıl aralıkları da göz önünde bulundurulmuştur. Bu özelliği açısından betimsel çalışmalar öznel bir özelliğe sahiptir. Bu nedenle çalışma örnekleme dahil edilen çalışmalar belirlendikten sonra uzman görüşleri alınarak araştırmacı tarafından geliştirilen Kodlama Formu'nun (Ek 1) ilgili başlıkları altında gerekli veriler kodlanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada, değişkenlere ilişkin frekans dağılımına bağlı istatistiklere yer verilmiştir. Frekans dağılımında bir ya da daha çok değişkene ait değerlerin özelliklerini betimlemek amacıyla veriler tablolar ve şekiller ile belirtilmiş, sayı ve yüzde olarak verilmiştir. Verilerin analizinde kullanılan tüm hesaplamalar ve grafikler için Microsoft Excel 2007 programı kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya dahil edilen çalışmalara ait tanımlayıcı istatistikler ve araştırmanın alt problemlerinin cevaplanması sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Çalışmaya Ait Betimsel İstatistikler

Çalışma kapsamında YÖK Ulusal Tez Merkezi veritabanının taranması sonucu 1992-2011 yılları arasında çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan 204 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmada araştırmanın yönteminde belirtilmiş kriterlere uygun olan 147 yüksek lisans ve 31 doktora tezi çalışma örneğine dahil edilmiştir. Örneklem grubuna dahil edilen toplam 178 çalışmanın 61 tanesi, tam metinlerine erişimi olmadığı için özet metinlerden oluşmaktadır. 61 tane özet metnin içerisinde 48 tane yüksek lisans tezi ve 13 tane doktora tezi yer almaktadır. Örneklem dışı bırakılan 26 çalışma, dahil edilme kriterlerine uygun olmadığı için analiz dışında bırakılmıştır. Bahsedilen 26 çalışmanın analiz dışında bırakılmasının nedeni, çalışmaların tam metinlerine ulaşılamaması ve elde edilen özet metinlerin çalışma için yeterli verileri içermemesidir.

Yapılan literatür taramasına ilişkin betimsel bilgiler Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4-1. Çalışmaların yayın türüne ait betimsel bilgiler

Çalışma Türü	Frekans	Yüzde
Yüksek Lisans Tezi	147	82
Doktora Tezi	31	18
Toplam	178	100

Yapılan literatür taraması sonucunda 1992-2011 yılları arasında yayımlanmış 147 yüksek lisans ve 31 doktora tezi tam metin/özetine ulaşılmıştır. Nicelik olarak çevre eğitimi ile ilgili yüksek lisans tezlerinin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

4.2. Araştırma Alt Problemlerine Ait Bulgular

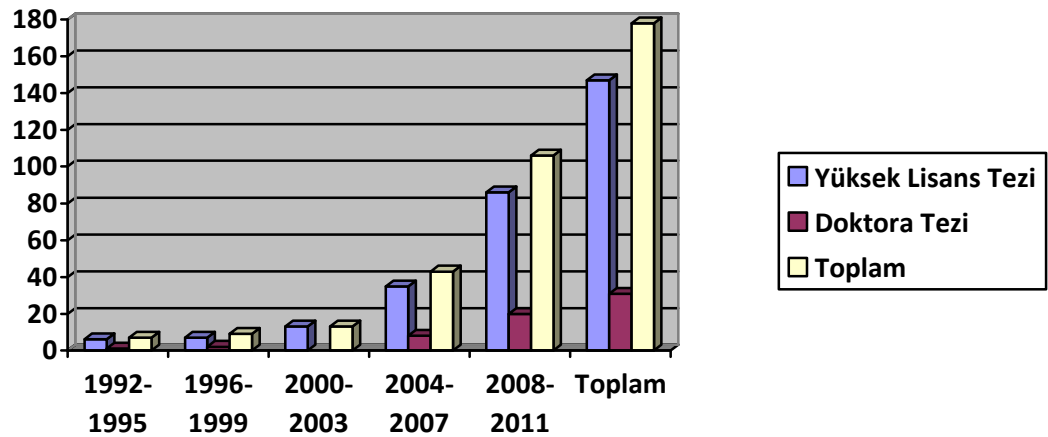
Bu bölümde çevre eğitimi ile ilgili hazırlanan tezler analiz edilmiş, elde edilen bulgular tablo ve grafikler ile sunulmuştur.

1. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan çalışmaların yıllara göre dağılımı aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4-2. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin yıllara göre dağılımı

Çalışma Türü	1992-1995	1996-1999	2000-2003	2004-2007	2008-2011	Toplam
Yüksek Lisans Tezi	6	7	13	35	86	147
Doktora Tezi	1	2		8	20	31
Toplam	7	9	13	43	106	178

Şekil 4-1. Çevre eğitimi ile ilgili yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı.

Yapılan analiz sonucunda çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin yıllara göre dağılımı Tablo 4-2 ve Şekil 4-1’de belirtilmiştir. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı incelendiğinde 1992-1995 yıl aralığından itibaren hazırlanan tezlerde nicelik olarak artış görülmektedir. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans tezlerinin sayısı düzenli olarak artış göstermiş; özellikle 2000 yılından itibaren çevre eğitime yönelik çalışmalar artış göstermekte ve 2000’li yılların sonlarına doğru en yüksek değere ulaştığı görülmektedir. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan doktora tezleri incelendiğinde 2000-2003 yılları arasında bir düşüş göstermekle birlikte ($f=0$) 2004-2007 ve 2008-2011 yılları arasında artış gösterdiği görülmekte ve en yüksek değere ulaştığı ($f_{\text{Yüksek Lisans}}=86$; $f_{\text{Doktora}}=20$) görülmektedir.

2. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin çalışmaların yapıldığı üniversite ve yıllara göre dağılımı nasıldır?

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin çalışmaların yapıldığı üniversite ve yıllara göre dağılımı aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4-3. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin çalışmanın yapıldığı üniversite ve yıllara göre dağılımı

Çalışma Yapılan Üniversite	1992-1995	1996-1999	2000-2003	2004-2007	2008-2011	Toplam
Gazi Üniversitesi		1	7	12	31	51
ODTÜ	3		1	2	13	19
Marmara Üniversitesi		1	2	3	11	17
AİBÜ					7	7
Hacettepe Üniversitesi	1	1		3	1	6
Dokuz Eylül Üniversitesi				1	5	6
Ankara Üniversitesi	1	2		2	1	6
İstanbul Üniversitesi		1	1	1	2	5
Ege Üniversitesi	1	1	1		2	5
Celal Bayar Üniversitesi				5		5
Balıkesir Üniversitesi					4	4
KTÜ				1	3	4
Anadolu Üniversitesi			1	2		3
Atatürk Üniversitesi				1	2	3
Boğaziçi Üniversitesi	1	1	1			3
Akdeniz Üniversitesi		1		1		2
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi				1	1	2
Fırat Üniversitesi					2	2
Muğla Üniversitesi					2	2
Sakarya Üniversitesi					2	2
Süleyman Demirel Üniversitesi					2	2
Uludağ Üniversitesi				2		2
Zonguldak Karaelmas Üniv.				2		2
Adnan Menderes Üniv.					2	2
Afyon Kocatepe Üniversitesi					1	1
Cumhuriyet Üniversitesi				1		1
Çukurova Üniversitesi					1	1
Dumlupınar Üniversitesi					1	1
Erciyes Üniversitesi					1	1
Erzincan Üniversitesi					1	1
İstanbul Ticaret Üniversitesi				1		1
Kafkas Üniversitesi				1		1
Kastamonu Üniversitesi					1	1
Kocaeli Üniversitesi				1		1
Maltepe Üniversitesi					1	1
Namık Kemal Üniversitesi					1	1
Ondokuz Mayıs Üniversitesi					1	1
Osmangazi Üniversitesi					1	1
Pamukkale Üniversitesi				1		1
Yıldız Teknik Üniversitesi					1	1
Toplam	7	9	14	44	104	178

Tablo 4-4. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin çalışmanın yapıldığı üniversite ve yıllara göre dağılımı

Çalışmanın Yapıldığı Üniversite	Yüksek Lisans Tezleri					Doktora Tezleri					Toplam
	1992	1996	2000	2004	2008	1992	1996	2000	2004	2008	
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	1995	1999	2003	2007	2011	1995	1999	2003	2007	2011	
Gazi Üniversitesi			7	10	22		1		2	9	51
ODTÜ	2		1	2	10	1				3	19
Marmara Üniversitesi			2	3	9		1			2	17
AİBÜ					7						7
Hacettepe Üniversitesi	1	1		1					2	1	6
Dokuz Eylül Univ.					3				1	2	6
Ankara Üniversitesi	1	2		1					1	1	6
İstanbul Üniversitesi		1	1		2				1		5
Ege Üniversitesi	1	1	1		2						5
Celal Bayar Univ.				5							5
Balıkesir Üniversitesi					4						4
KTÜ				1	2					1	4
Anadolu Üniversitesi				1	2						3
Atatürk Üniversitesi				1	1					1	3
Boğaziçi Üniversitesi	1	1	1								3
Akdeniz Üniversitesi		1		1							2
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi				1	1						2
Fırat Üniversitesi					2						2
Muğla Üniversitesi					2						2
Sakarya Üniversitesi					2						2
Süleyman Demirel Üniversitesi					2						2
Uludağ Üniversitesi				1					1		2
Zonguldak Karaelmas Üniversitesi				2							2
Adnan Menderes Univ.					2						2
Afyon Kocatepe Univ. Cumhuriyet Üniversitesi					1						1
Çukurova Üniversitesi				1							1
Dumlupınar Üniversitesi					1						1
Erciyes Üniversitesi					1						1
Erzincan Üniversitesi					1						1
İstanbul Ticaret Üniversitesi				1							1
Kafkas Üniversitesi				1							1
Kastamonu Univ.					1						1
Kocaeli Üniversitesi				1							1
Maltepe Üniversitesi					1						1
Namik Kemal Üniversitesi					1						1
Ondokuz Mayıs Univ. Osmangazi Üniversitesi					1						1
Pamukkale Univ.				1							1
Yıldız Teknik Üniversitesi					1						1
Toplam	6	7	13	35	86	1	2		8	20	178

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin çalışmanın yapıldığı okul ve yıllara göre analiz sonuçları Tablo 4-3 ve Tablo 4-4'te verilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin en fazla kısmı Gazi Üniversitesi'nde (f=51), ardından ODTÜ (f=19), Marmara Üniversitesi (f=17) Abant İzzet Baysal Üniversitesi (f=7) ve Dokuz Eylül Üniversitesi (f=6) geldiği görülmektedir.

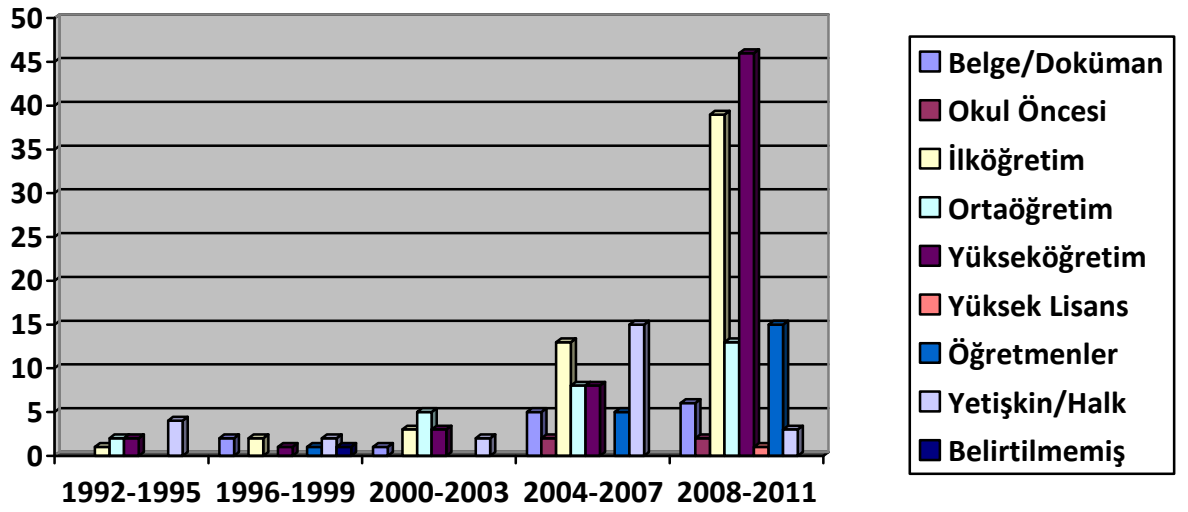
3. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin örneklem gruplarının yıllara göre dağılımı nasıldır?

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin örneklem grubu ve yıllara göre dağılımı aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4-5. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinde kullanılan örneklem grubu ve yıllara göre dağılımı

Örneklem Grubu	1992-1995	1996-1999	2000-2003	2004-2007	2008-2011	Toplam
*Yükseköğretim Öğrencileri	2	1	3	7	45	58
*İlköğretim Öğrencileri	1	2	3	13	38	57
*Ortaöğretim Öğrencileri	2		5	8	11	26
*Öğretmenler		1		5	14	20
* Yetişkinler/Halk	4	2	2	5	3	16
Belge/Doküman		2	1	5	6	14
Okul Öncesi Öğrencileri					2	2
*Yüksek Lisans Öğrencileri					1	1
Belirtilmemiş		1				1
Toplam	9	9	14	43	120	195

* İşareti ile belirtilen örneklem grubu bir çalışmada aynı anda tercih edilen örneklem gruplarıdır.

Şekil 4-2. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinde kullanılan örneklem grubu ve yıllara göre dağılımı

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri çalışmalarının örneklem grupları ve yıllara göre değişimi bakımından analiz sonuçları Tablo 4-5 ve Şekil 4-2’de verilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, örneklem grubu tercihi açısından belge/doküman, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, yüksek öğretim ve yüksek lisans öğrencileri, öğretmenlerin frekansı belirtilen yıla aralıklarına göre artış göstermektedir. Fakat en fazla artış gösteren örneklem grupları 2004-2007 ve 2008-2011 yılları arasında ilköğretim öğrencileri ($f=38$) ve yüksek öğretim öğrencileridir ($f=45$). Örneklem grubu tercihi bakımından yetişkinler/halk örneklem grubunda ise bir azalma görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda bir çalışmada tercih edilen örneklem grubunun belirtilmediği görülmüştür. Bunun nedeni ilgili çalışmanın tam metnine ulaşamaması ve elde edilen özette örneklem grubunun belirtilememesidir.

4. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin araştırma konularının yıllara göre dağılımı nasıldır?

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin araştırma konuları ve yıllara göre dağılımı aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4-6. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin araştırma konularının yıllara göre dağılımı

Araştırma Konusu	1992-1995	1996-1999	2000-2003	2004-2007	2008-2011	Toplam
*Çevreye Yönelik Tutum	3	2	5	17	36	63
*Çevre Bilinci	1	5	3	6	28	43
*Çevre Bilgisi	1		4	11	18	34
*Çevre Sorunları	1	2	3	5	13	24
*Çevreye Yönelik Davranış	2			3	10	15
*Çevresel Okuryazarlık					13	13
*Çevreye Yönelik Duyarlılık	1	1	2	5	4	13
ÇE'nin Yeri ve Önemi	1	2	2	1	2	8
*Çevresel Farkındalık				1	6	7
*Çevre Kavramı				3	3	6
*Çevre İle İlgili Kavram Yanılgıları			1	3	1	5
*Çevre Sorunlarına Yönelik Tutum		1	1	1	2	5
*Çevreye Yönelik Başarı				2	3	5
*Küresel Isınma				1	4	5
*Sürdürülebilirlik				2	3	5
Sera Etkisi				1		1
*Çevreye Yönelik Görüş	1			1	2	4
Fen ve Tek. Programı						
İnceleme/FTTÇ					4	4
Biyolojik Çeşitlilik				2	1	3
ÇE için Program Geliştirme			1	1	1	3
Çevreye Yönelik İlgi	1				2	3
Geri Dönüşüm					3	3
Çevreye Yönelik Eleştirel Düşünce					2	2
*Eko-Okullar					2	2
Ekolojik Ayakizi				1	1	2
Katı Atıklar				1	1	2
Madde Döngüsü				2		2
ÇE'ne Yönelik Özyeterlik İnancı					1	1
ÇE'nde Arberetum Etkisi			1			1
ÇE için STK'ların Etkisi					1	1
Çevre Bilimi Dersine Yönelik Tutum				1		1
Çevre Risk Algısı					1	1
Çevresel Yeterlilik				1		1
ÇE'nin Yeterliliği					1	1
Çevreye Yönelik Algı					1	1
Doğa Algısı					1	1
Ekoloji Ünitesi					1	1
Globe Projesi					1	1
Kyoto Protokolü-Etkililiği					1	1
Okul Öncesinde Çevre Eğitimi				1		1
Sera Etkisi				1		1
Sucul Ekosistem Kirliliği					1	1
Tatlı Su Ekosistemleri					1	1
Toplam	12	13	23	74	172	294

* İşareti ile belirtilen araştırma konusu bir çalışmada aynı anda araştırılan araştırma konularını göstermektedir.

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerdeki araştırma konuları ve yıllara göre

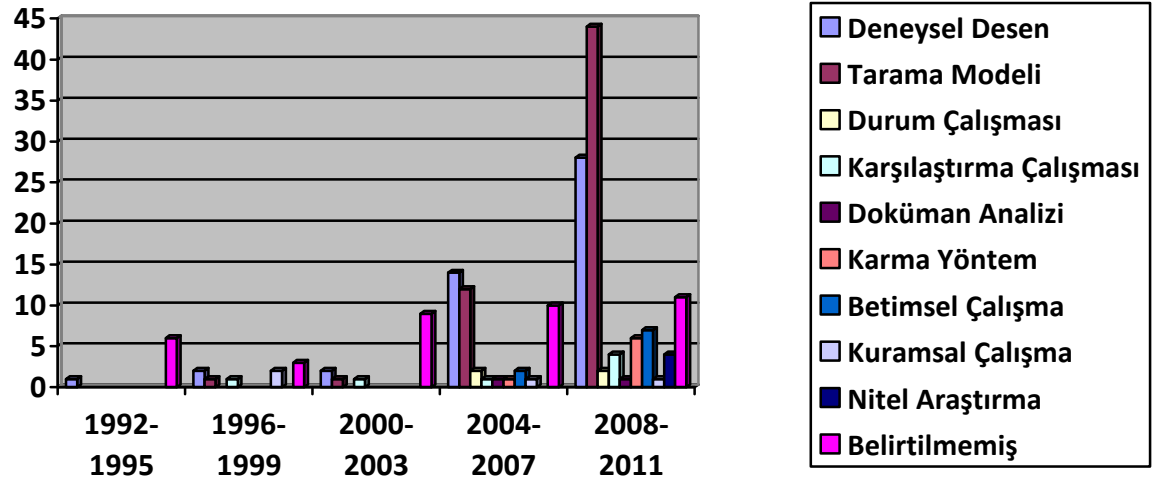
değişiminin analiz sonuçları Tablo 4-6’da verilmiştir. Analiz sonucunda çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde 43 farklı araştırma konusuna saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda yıllara göre değişim gösteren ve en çok tercih edilen araştırma konuları Çevreye Yönelik Tutum (f=63), Çevre Bilinci (f=43), Çevre Bilgisi (f=34), Çevre Sorunları (f=24) ve Çevresel Duyarlılıktır (f=13). Bununla birlikte yeni araştırma konuları olarak Çevresel Okuryazarlık (f=13), Çevre Eğitiminin Yeri ve Önemi (f=8) ile Çevresel Duyarlılık (f=7) en çok tercih edilen araştırma konuları olarak görülmektedir.

5. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan yöntemlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan yöntemlerin yıllara göre dağılımı aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4-7. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan yöntemlerin yıllara göre dağılımı

Çalışma Yöntemi	1992-1995	1996-1999	2000-2003	2004-2007	2008-2011	Toplam
Tarama Modeli		1	1	12	44	58
Deneysel Desen	1	2	2	14	27	46
Belirtilmemiş	6	3	9	10	10	38
Betimsel Çalışma				2	7	9
Karma Yöntem				1	6	7
Karşılaştırma Çalışması		1	1	1	4	7
Kuramsal Çalışma		2		1	1	4
Nitel Araştırma					4	4
Durum Çalışması				1	2	3
Doküman Analizi				1	1	2
Toplam	7	9	13	43	106	178

Şekil 4-3. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan yöntemlerin yıllara göre dağılımı

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan yöntemlerin yıllara göre dağılımı Tablo 4-7 ve Şekil 4-3'te verilmiştir. Analiz sonucunda çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan 9 farklı araştırma yöntemi olduğunu sonucuna varılmıştır. Yapılan analiz sonucunda en çok tercih edilen çalışma modelinin deneysel desen ($f=46$) ve tarama modeli ($f=58$) olduğu görülmüştür. Bu iki araştırma modelinde 2004-2007 ve 2008-2011 yılları arasında önemli bir artış gözlenmektedir. Bununla birlikte modelinde 2004-2007 ve 2008-2011 yılları arasında Karma Yöntem ($f_{2004-2007}=1$; $f_{2008-2011}=6$) ve Betimsel Çalışmalar ($f_{2004-2007}=2$; $f_{2008-2011}=7$) ortaya çıkmış, araştırmacılar arasında tercih edilen bir model haline geldiği görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda 39 çalışmada kullanılan yöntemin belirtilmediği görülmüştür. Bunun nedeni ilgili çalışmaların tam metnine ulaşamaması ve elde edilen özetlerde yöntemin açıkça belirtilmemesidir.

6. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan tekniklerin yıllara göre dağılımı nasıldır?

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan tekniklerin yıllara göre dağılımı aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4-8. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan tekniklerin yıllara göre dağılımı

Kullanılan Teknik	1992-1995	1996-1999	2000-2003	2004-2007	2008-2011	Toplam
ÇE İçin Yöntem Geliştirme	1		2	3	3	9
İşbirlikli Öğrenme				2	6	8
Proje Tabanlı Öğrenme				2	5	7
Geleneksel Yöntem				1	4	5
Etkinlik Temelli Öğretim				2	2	4
Öğrenci Merkezli Öğretim /5E				2	2	4
Probleme Dayalı Öğretim				1	3	4
BDÖ					3	3
Çoklu Zeka Kuramı				2	1	3
Aktif Öğrenme Yaklaşımı				1	1	2
Alan Gezisi					2	2
Çizim Tekniği					2	2
Karikatür Tekniği				2		2
Yaşam Temelli Öğrenme				1	1	2
Drama					1	1
Ekolojik Ayak İzi Uygulamaları				1		1
Eleştirel Düşünme Yaklaşımı					1	1
Etkinlik Temelli Doğa Eğitimi					1	1
İnteraktif Öğrenme Yöntemi				1		1
Jigsaw (Birleşme) Yöntemi					1	1
Kavram Haritaları Destekli Öğretim				1		1
Öykü Kullanımı		1				1
Roger's Kavramsal Model				1		1
TV'nin Etkililiği	1					1
Uzaktan Eğitim		1				1
Yansıtıcı Fen Günlükleri					1	1
Yeniden Kazanım Eğitimi					1	1
Toplam	2	2	2	23	41	70

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan tekniklerin yıllara göre dağılımı Tablo 4-8’de verilmiştir. Analiz sonucunda çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde 27 farklı teknik kullanıldığı görülmüştür. Özellikle 2004-2007 ve 2008-2011 yılları arasında tercih edilen tekniklerde önemli artış ve yeni tekniklerin açığa çıktığı görülmektedir. Açığa çıkan tekniklerin öğrenci merkezli ve işbirliğine dayalı olduğu görülmektedir. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde en çok tercih edilen teknikler ise Çevre Eğitimi İçin Yöntem Geliştirme (f=9), İşbirlikli Öğrenme (f=8), Proje Tabanlı Öğrenme (f=7) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 2008-2011 yılları arasında BDÖ, Alan Gezisi, Yansıtıcı Fen Günlükleri (Fen Günlüğü Tutturma), Jigsaw (Birleşme) Tekniği, Çizim Tekniği, Drama, Eleştirel Düşünme, Etkinlik Temelli Doğa Eğitimi tekniklerinin ilk kez bu yıllar arasında tercih edildiği görülmektedir.

7. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının veri toplama tekniklerine göre dağılımı nasıldır?

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının veri toplama tekniklerine göre dağılımı aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4-9. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının veri toplama tekniklerine göre dağılımı

Veri Toplama Aracı	Veri Toplama Teknikleri						
	Yazılı Veri Toplama				Belge		
	Ölçme Aracı		Geliştirilmiş Araç		Görüşme	Gözlem	Tarama
	Geliştirme	Uyarlama	Kullanma	Kullanma			Belirtilmemiş
Çevreye Yönelik Başarı Testi	23		1		38	4	15
Çevreye Yönelik Tutum Ölçeği	29	4	16	7			
Çevreye Yönelik Bilgi Testi	29		2	3			
Çalışma Yapağı	4						
Anket	45	2	4				
Çevre Davranış/Aktif Katılım Ölçeği	10		2	1			
Çevresel Duyarlılık Ölçeği			1	1			
Boş Zaman Etkinlik Katılım Ölçeği			1				
Problem Çözme Envanteri	1						
Yaratıcılık Ölçeği	1						
Çevre Bilinci Ölçeği	2			4			
Çevresel Özdeğerlendirme Ölçeği	1						
Çevresel İlgi Ölçeği	1			1			
Kavramsal Bilgi Testi	6	1					
Çevresel Okuryazarlık Ölçeği	2	1		3			
Su Tutum Ölçeği	1						
Kavram Haritası	2						
Eleştirel Düşünme Becerileri Testi	1	2					

İşbirlikli Öğrenme Ölçeği	1			
Açık Uçlu Sorular	6			
Ekoloji ve Çevre Sorunlarına Yönelik Tutum Ölçeği	2			
Mantıksal Düşünme Testi				3
Kolb'ün Öğrenme Stilleri Envanteri				1
Protfolio				
Günlükleri	1			
Çevre Bilimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	1			
Yapılandırılmış Grid	1			
Yeni Çevresel Paradigma Ölçeği		2		
Çevreye Yönelik Bakış Ölçeği	1			
Kelime İlişkilendirme Testi	2			
Katı Atık/Geri Dönüşüm Testi	4			
Çevresel Farkındalık Ölçeği	3	1	1	
Termodinamik Yasalarını Günlük Grup Değerlendirme Testi	1			
	2			
Biyolojik Çeşitlilik Değer Anketi	1			
Epistemolojik İnanç Ölçeği		1		
Etkinlik Değerlendirme Formu	1			
Schwartz Değer Kavramı Listesi		1		
Sürekli Kaygı Envanteri				1
Küresel Sorunlar Algı Envanteri				
Günlük Yazma Durumluk Kaygı Envanteri	2			1
Çevre Risk Algısı Ölçeği	1		1	
Çizim Tekniği	5			

Çevresel Algı Ölçeği	1								
ÇE Değerlendirme Ölçeği	1								
Bilimsel İşlem Beceri Testi				1					
Proje Yeterlik Formu			1						
Proje Değerlendirme Formu			1						
Ekolojik Ayakizi Hesaplama Ölçeği	1								
Materyal Değerlendirme Ölçeği		1							
Materyalizm Ölçeği		1							
ÇE'ne Yönelik Özyeterlik Ölçeği	1								
Toplam	194	17	31	27	38	4	15	9	

* İşareti ile belirtilen ölçme araçları bir çalışmada aynı anda kullanılan ölçme araçlarını göstermektedir.

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının veri toplama tekniklerine göre dağılımı Tablo 7-9'da verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda veri toplama tekniği olarak en çok tercih edilen teknikler Yazılı Veri Toplama (f=269), Görüşme (f=35) ve Belge Taramadır (f=15). Yazılı Veri Toplama aracı olarak 56 farklı ölçme aracının kullanıldığı görülmektedir. Yazılı Veri Toplama Tekniği kendi içerisinde değerlendirildiğinde en çok kullanılan yazılı veri toplama tekniği Ölçme Aracı Geliştirme (f=194) ve Geliştirilmiş Araç Kullanmadır (f=31). Yapılan analiz sonucunda 9 çalışmada kullanılan veri toplama tekniğinin belirtilmediği görülmüştür. Bunun nedeni ilgili çalışmaların tam metnine ulaşamaması ve elde edilen özetlerde yöntemin açıkça belirtilmemesidir.

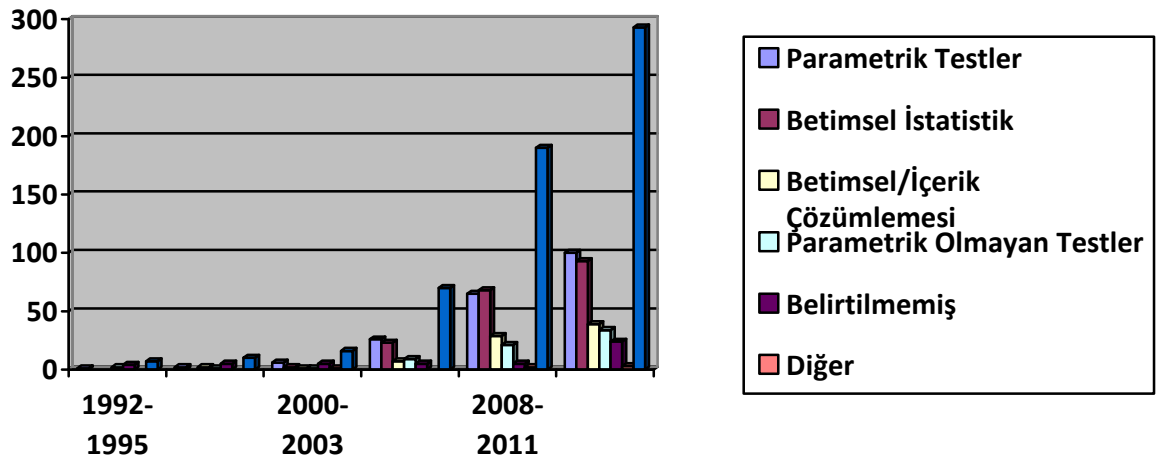
8. Çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda veri analizinde kullanılan veri çözümleme tekniklerinin yıllara göre dağılımı nasıldır?

Çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda veri analizinde kullanılan veri çözümleme tekniklerinin yıllara göre dağılımı aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4-10. Çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda veri analizinde kullanılan veri çözümleme tekniklerinin yıllara göre dağılımı

Veri Çözümleme Tekniği	1992-1995	1996-1999	2000-2003	2004-2007	2008-2011	Toplam
*Parametrik Testler	1	2	6	26	65	100
*Betimsel İstatistik			2	23	68	93
*Betimsel/İçerik Çözümlemesi		2	1	7	29	39
*Parametrik Olmayan Testler	2	1	1	9	21	34
Belirtilmemiş	4	5	5	5	5	24
Diğer			1		2	3
Toplam	7	10	16	70	190	293

* İşareti ile belirtilen veri çözümleme teknikleri bir çalışmada aynı anda kullanılan ölçme tekniklerini göstermektedir

Şekil 4-4. Çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda veri analizinde kullanılan veri çözümleme tekniklerinin yıllara göre dağılımı

Çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda veri analizinde kullanılan veri çözümleme tekniklerinin yıllara göre dağılımı Tablo 4-10 ve Şekil 4-4'te verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda veri çözümleme teknikleri olarak en çok tercih edilen teknikler Betimsel İstatistik ($f_{\text{Toplam}}=100$), Parametrik Testler ($f_{\text{Toplam}}=93$), Betimsel/İçerik Çözümlemesi ($f_{\text{Toplam}}=39$), Parametrik Olmayan Testler ($f_{\text{Toplam}}=34$) ve Diğerleri (Kazanım Analizi, Sınıflandırma ve Doküman Analizi) ($f_{\text{Toplam}}=3$) olduğu

sonucuna varılmıştır. Yıllara göre değerlendirdiğimizde her bir teknikte artış olduğu görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda 24 çalışmada kullanılan veri çözümleme tekniğinin belirtilmediği görülmüştür. Bunun nedeni ilgili çalışmaların tam metnine ulaşamaması ve elde edilen özetlerde yöntemin açıkça belirtilmemesidir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, Bölüm IV’te belirtilen araştırma bulgularına ve yorumlarına dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada 1992-2011 yılları arasında Türkiye’de çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri, Türkiye’de çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda genel yönelimleri belirlemek amacıyla incelenmiştir. İlgili çalışmalara ulaşabilmek için Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi veritabanı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda araştırma konusu kapsamında 204 ilgili tam metin ya da özete ulaşılmış fakat 25 çalışma yeterli veri içermediği için örneklem dışında bırakılmıştır. Sonuç olarak 150 yüksek lisans ve 29 doktora tezi örneklem grubuna alınmış ve analiz edilmiştir. Elde edilen tezler çalışma türü, çalışmanın yapıldığı yıl, çalışmanın yapıldığı üniversite, araştırma konusu, araştırma yöntemi, araştırmada kullanılan teknik, örneklem grubu, veri toplama teknikleri ve veri çözümleme teknikleri bakımından incelenmiştir.

Yapılan çalışma sonucunda yüksek lisans ve doktora tezleri çalışmaların yapıldığı yıllara göre analiz edildiğinde çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda 2000li yılların başından itibaren önemli bir artış olduğu görülmektedir. Özellikle 2004-2007 ve 2008-2011 yılları arasında çevre eğitimi ile ilgili yapılan yüksek lisans ($f_{2008-2011}=87$) ve doktora ($f_{2008-2011}=19$) tezlerinin sayıca en yüksek değerlere ulaştığı görülmektedir.

2000’li yıllardan çevre eğitimiyle ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerindeki bu artışın nedeni Sanayi Devrimi ile başlayan ve günümüzde çok büyük bir hızla halen devam etmekte olan endüstriyel ve teknolojik gelişme, bu gelişmenin doğaya ve doğal yaşam alanlarına zarar vermesi, insan sağlığına olan olumsuz etkileri, radyasyon ve endüstri kuruluşlarından havaya yayılan zehirli gazların hava, su, toprak kirliliğine yol açması, yaşam kalitesinin düşmesine yol açması ve bunların etkilerinin özellikle 21. yüzyıl başlarında ortaya çıkması, insan ve doğal yaşam alanlarını tehdit edecek seviyeye ulaşmış olmasıdır. Doğal çevrenin yaşam koşullarını tehdit edecek seviyeye ulaşması, araştırmacıların çevreye verdikleri önemin artmasına, önlemler almalarına ve çevre ile ilgili çalışmalar yapmaya yöneltmiştir.

Çevre eğitimi ile ilgili 1992-2011 yılları arasında yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri çalışmaların yapıldığı üniversite ve yıllara göre analiz edildiğinde çevre eğitimi ile ilgili en fazla yüksek lisans ve doktora tezinin Gazi Üniversitesi (f=51), ODTÜ (f=19), Marmara Üniversitesi (f=16), Abant İzzet Baysal Üniversitesi (f=7), Hacettepe (f=7) ve Dokuz Eylül Üniversitesinde (f=7) yayımlandığı sonucu görülmektedir. Analiz sonucu bulgulara belirtilen diğer üniversitelerde çevre eğitimi ile ilgili çalışmaların son yıllarda yapılması ve sayıca az olması, adı geçen üniversitelerin kuruluş yılları araştırıldığında pek çoğunun yeni kurulan üniversiteler olduğu ve çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalara olanak sağlama durumlarının olmadığı söylenebilir.

Çevre eğitimi ile ilgili Türkiye’de yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri tercih edilen örneklem grubu ve yıllara göre analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarında 8 farklı örneklem grubunun tercih edildiği görülmüş, araştırmacılar tarafından en çok tercih edilen örneklem grubunun yükseköğretim (f=59) ve ilköğretim öğrencileri (f=57) öğrencilerinin olduğu görülmektedir. Bu örneklem gruplarını sırasıyla ortaöğretim öğrencileri (f=26) ve yetişkinler/halk (f=26), öğretmenler (f=20), belge/doküman (f=14), okul öncesi öğrencileri (f=2) ve yüksek lisans öğrencileri (f=1) takip etmektedir. Analiz edilen 1 çalışmada ise örneklem grubu belirtilmemiştir. Bunun nedeni analiz edilen tezin tam metnine ulaşılamamış ve elde edilen özetle örneklem

grubunun belirtilememiş olmasıdır.

Çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda tercih edilen örneklem grupları yıllara göre analiz edildiğinde 2004-2007 ve 2008-2011 yılları arasında tercih edilen örneklem gruplarının ilköğretim öğrencileri, yükseköğretim öğrencileri ve öğretmenler olduğu görülmektedir. İlköğretim öğrencileri içerisinde en çok tercih edilen ilköğretim 7. Sınıf öğrencileri, yükseköğretim öğrencileri arasında en çok tercih edilen grup öğretmen adayları ve öğretmenler arasında ile en çok tercih edilen örneklem grubunun fen ve teknoloji öğretmen adayları olduğu görülmektedir. İlköğretim ve yükseköğretim öğrencilerinin en çok tercih edilen örneklem grubu olmaları Çalık, Ünal, Coştu ve Karataş (2008), Tatlı ve Adıgüzel (2012)' nin yapmış oldukları çalışma sonuçları ile uyum sağlamaktadır.

1992-2011 yılları arasında Türkiye’de çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri araştırma konusu ve yıllara göre değişimi açısından analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda 43 araştıra konusu saptanmış, en fazla araştırılan konu sırasıyla çevreye yönelik tutum ($f=63$), çevre bilinci ($f=43$), çevre bilgisi ($f=34$), çevre sorunlarıdır ($f=24$). Bununla birlikte çevreye yönelik davranış, çevreye yönelik duyarlılık ve çevresel okuryazarlık tercih edilen araştırma konularından bazılarıdır. Araştırma konularının yıllara göre dağılımı incelendiğinde çevreye yönelik tutum, çevresel okuryazarlık, çevresel farkındalık, çevre sorunları, Fen ve Teknoloji öğretim programı ve Fen-Teknoloji-Toplum-Çevre kazanımlarının etkililiği 2008-2011 yılları arasında öne çıkan diğer araştırma konulardır. 2008-2011 yılları arasında Eko-okullar, Globe projesi, doğa algısı gibi yeni araştırma konularının açığa çıktığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarda araştırma konusu olarak genellikle çevreye yönelik tutum, çevresel okuryazarlık ve farkındalık, çevre sorunları gibi konularda odaklanılması, çalışmaların genellikle dar bir alanda, sınırlandırılmış konular üzerinde yapıldığını göstermektedir.

Çevre eğitimiyle ilgili Türkiye’de yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri araştırma yöntemi ve yıllara dağılımı açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda çevre

eğitimi ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezlerin tercih edilen 9 farklı yöntemin olduğu sonucuna varılmış ve en çok tercih edilen araştırma yönteminin deneysel desen (f=46) ve tarama modeli (f=58) olduğu görülmektedir. Bu yöntemleri sırasıyla betimsel çalışma (f=9), karma yöntem (f=7) ve karşılaştırma çalışması (f=7) takip etmektedir. Nicelik olarak en az tercih edilen araştırma yöntemlerinin ise kuramsal çalışma (f=4), nitel araştırma (f=7) ve durum çalışması (f=7) olduğu görülmektedir. Ayrıca analiz edilen 38 çalışmada ise araştırma yönteminin net olarak ifade edilmediği görülmektedir. Bunun nedeni analiz edilen çalışmanın tam metnine ulaşamaması ve var olan tez özetlerinde yöntemlerin açıkça belirtilmemiş olmasıdır. Çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerinin yıllara göre dağılımı incelendiğinde 2008-2011 yılları arasında deneysel desen, tarama modeli, betimsel çalışma, karma yöntem araştırması ve nitel araştırma sayılarında büyük artış olduğu sonucuna varılmıştır. Özellikle karma yöntem ve nitel araştırma çalışmalarındaki artış son yıllarda çalışmalarda sadece deneysel desen ya da tarama modelinin kullanılmadığı, bunun yanında öğrenci görüş ve özelliklerinin, problem durumunun daha fazla üzerinde durulduğunu göstermektedir.

Yüksek lisans ve doktora tezlerinde kullanılan araştırma yöntemlerine yönelik analiz sonucunda en fazla kullanılan yöntemin deneysel desen ve tarama çalışmalarının olması, sonucu ilgili literatür taraması sonucunda Karadağ (2010), Bacanak ve diğerleri (2011), Tavşancıl ve diğerleri (2010), Leiserowitz, Kates ve Parris (2004), Uğur Erdoğmuş (2009), Şimşek ve diğerleri (2008), Çalık, Ünal, Coştu ve Karataş (2008) 'in elde etmiş bulgularla uyum sağlamaktadır. Çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda nitel araştırmaların sayıca az ve yetersiz olduğu elde edilen bir araştırma sonucudur. Bu sonuç araştırmacıların çalışmalarında nitel araştırmalara yer vermediklerini ve deneysel ya da tarama çalışmaları gibi yöntemlere odaklandıklarını göstermektedir.

Türkiye’de 1992-2011 yılları arasında çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri çalışmalarda kullanılan tekniklerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde, en fazla tercih edilen tekniğin çevre eğitimi için yeni yöntemler geliştirme (f=9), işbirlikli öğrenme (f=8), proje tabanlı öğrenme (f=7) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 2004-2007 ve 2008-2011 yılları arasında, çalışmalarda

tercih edilen alan gezisi, aktif öğrenme yaklaşımı, çizim tekniği, karikatür tekniği, etkinlik emelli doğa eğitimi, drama, Jigsaw (Birleşme) tekniği gibi pek çok yeni ve farklı öğrenci merkezli tekniğin kullanıldığı görülmektedir. Analiz sonucu elde ettiğimiz öğrenci merkezli tekniklerin giderek artması, Kurnaz ve Çalık (2009)'un çalışmaları sonucu elde ettikleri öğrenci merkezli tekniklerin arttığı sonucuyla uyum sağlamaktadır.

Araştırmalarda kullanılan tekniklerin özellikle son yıllarda çeşitlilik göstermesi ve öğrenci merkezli olması 2004 yılından itibaren ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim öğretim programlarının yenilenmesi ve öğretmen merkezli yaklaşımdan uzaklaşılmasıdır. Yeni programların içeriğinde öğrenci merkezli, öğrenciyi ders sürecinde aktif kılan, öğrencileri araştırmacı sorgulayıcı bir birey haline getirmeyi hedeflenmiş, öğretmeni süreç boyunca yol gösteren, öğrenciye bilgiyi direkt aktaran değil bilgiye yönlendiren bir konuma getiren geleneksel öğretimden uzaklaşmış özellikler bulunmasıyla alternatif öğretim yöntem ve teknikleri tercih edilmiştir. Bu nedenle yapılan çalışmalarda 2004 yılından itibaren öğrenci merkezli tekniklerin sayıca arttığı görülmektedir.

Çevre eğitimi ile ilgili Türkiye’de 1992-2011 yılları arasında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri veri toplama teknikleri ve veri toplama aracı açısından incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda veri toplama teknikleri yazılı veri toplama, görüşme, gözlem, belge tarama başlıkları adı altında sınıflandırılmış; yazılı veri toplama teknikleri ise ölçme aracı geliştirme, ölçme aracı uyarlama, geliştirilmiş araç kullanma, uyarlanmış araç kullanma olarak dört bölümde incelenmiştir. Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinde veri toplama tekniği aracı olarak en fazla tercih edilen teknik sırasıyla yazılı veri toplama (f=269), görüşme (f=38), belge tarama (f=15) ve gözlem (f=4) teknikleridir. Bununla birlikte 9 çalışmada kullanılan veri toplama tekniği belirtilmemiştir. Bunun nedeni analiz edilen tezin tam metnine ulaşamamış ve elde edilen özetle veri toplama tekniğinin belirtilememiş olmasıdır. Yazılı veri toplama tekniği kendi alt başlıkları altında değerlendirildiğinde en çok tercih edilen tekniğin ölçme aracı geliştirme olduğu (f=194) ve geliştirilmiş ölçek kullanma

(f=31) olduğu görülmektedir. Geliştirilen ölçme araçları arasında ise en fazla çevreye yönelik tutum ölçekleri (f=29), çevreye yönelik anket (f=45), çevreye yönelik başarı testi (f=23) ve çevreye yönelik bilgi testleri (f=29) yer almaktadır. Bunların yanında araştırmacılar çalışmalarında kullanmak üzere etkinlik değerlendirme ölçekleri, proje değerlendirme ölçekleri, çevreye yönelik duyarlılık ölçeği gibi pek çok ölçek geliştirmişlerdir.

Çevre eğitimi ile yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinde kullanılan veri toplama teknikleri ve veri toplama aracına yönelik analiz sonucunda elde edilen bulgular araştırmacılar tarafından en fazla tercih edilen veri toplama tekniğinin yazılı veri toplama tekniği, görüşme ve belge tarama olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular yapılan literatür taraması sonucunda Tavşancıl ve diğerleri (2010) ile Uğur Erdoğan (2009)'un elde ettikleri bulgular ile uyum sağlamaktadır. Yazılı veri toplama tekniği kendi alt başlıkları altında analiz edildiğinde en fazla tercih edilen tekniğin ölçme aracı geliştirme olduğu görülmüş; kullanılan en fazla yazılı ölçme aracının anketler, tutum ölçekleri, başarı testleri ve bilgi testleri olduğu sonucuna varılmıştır. Tavşancıl ve diğerleri (2010), Leiserowitz ve diğerleri (2004), Uğur Erdoğan (2009), Şimşek ve diğerleri (2008) yapmış oldukları çalışmalarında en fazla kullanılan yazılı ölçme araçlarının anket, tutum ölçekleri ve başarı testleri olduğunu vurgulamışlardır ve elde ettikleri sonuçları yapılan bu çalışma bulguları ile uyum sağlamaktadır.

Çevre eğitimi ile ilgili Türkiye' de 1992-2011 yılları arasında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri araştırmada kullanılan veri çözümleme teknikleri ve yıllara göre dağılımı açısından incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda çalışmalarda en çok tercih edilen veri çözümleme tekniğinin Parametrik Testler ($f_{\text{Toplam}}=100$), Betimsel İstatistik ($f_{\text{Toplam}}=93$), Betimsel/İçerik Çözümlemesi ($f_{\text{Toplam}}=39$) ve Parametrik Olmayan Testler ($f_{\text{Toplam}}=34$) olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuç Tavşancıl ve diğerleri (2010)'un elde ettikleri sonuç ile uyum sağlamaktadır. Bu tekniklerin dışında çalışma amacına uygun olarak Diğerleri alt başlığı altında belirtilmiş olan Kazanım Analizi, Sınıflandırma ve Doküman Analizi tekniklerinin kullanıldığı görülmüştür. Analiz esnasında toplam 24 çalışmada ise hangi veri çözümleme tekniğinin tercih edildiği

belirtilmemiştir. Bunun nedeni analiz edilen tezin tam metnine ulaşamamış ve elde edilen özetle veri çözümleme tekniğinin belirtilmemiş olmasıdır.

5.2. Öneriler

Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda analiz sonuçlarına yönelik, şu önerilerde bulunulabilir:

Türkiye’de çevre eğitimi ile ilgili 1992-2011 yılları arasında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerindeki genel yönelimleri belirlemek için yapılmış bu çalışmada çevre eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalarda araştırma konusu olarak araştırmacıların, genellikle çevreye yönelik tutum, çevre bilgisi ve çevre bilinci gibi genel konulara odaklanmış ve bu konular etrafında sınırlı kaldıkları görülmüştür. Analiz sonucu açığa çıkan ve sayıca çok az olan pek çok araştırma konusu olduğu görülmüştür. Çevre eğitimi çalışma alanı olarak oldukça geniş bir alana sahiptir. Bu yüzden, analiz sonucunda belirtilen diğer çalışma konuları da araştırmacılar tarafından dikkate alınmalı ve farklı konular çalışılmalıdır.

Türkiye’de çevre eğitimi ile ilgili 1992-2011 yılları arasında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerindeki genel yönelimleri belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, araştırma konusu ile ilgili olarak alan yazın taranmış ve ilgili tezlere ulaşılmıştır. Erişimi olmayan tezler için özetlerine ulaşılmıştır. Fakat elde edilen tez özetlerinin bir kısmının baştan savma, tezin içeriği ile ilgili bilgiler içermediği, en önemlisi çalışmanın yönteminin net bir şekilde belirtilmediği görülmüştür. Aynı durum erişimi olan pek çok yüksek lisans ve doktora tezlerinde de görülmüştür. Bu nedenle araştırmacıların en önemli bölüm olan yöntem kısmına özen göstermeleri ve çalışmaların aşamalarını net bir şekilde ifade etmeleri gerekmektedir. Bu duruma paralel olarak yüksek lisans ve doktora ders programlarında var olan “Bilimsel Araştırma Yöntemleri” dersinin ders saatlerinin arttırılması önerilebilir.

Yapılan analizler sonucunda çevre eğitimi ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora çalışmalarında araştırma yöntemi olarak deneysel desen ve tarama modellerinin en çok tercih edilen araştırma deseni olduğu görülmüştür. Bununla birlikte sayıca az olduğu görülen nitel araştırma ve doküman analizi de analiz sonuçlarında yer almıştır. Araştırmacıların çalışmalarında bireylerin görüşlerine, problem durumuna ve veri analizine daha fazla önem verildiği nitel araştırma yöntemlerinin kullanmaları önerilebilir.

Yapılan analiz sonuçlarında, araştırmacıların örneklem grubu olarak belge/doküman grubunu, araştırma yöntemi olarak doküman analizini tercih etmedikleri görülmektedir. Oysaki araştırmacılar belirli aralıklar ile araştırma konusuna yönelik ilgili literatür taramaları yaparak, çalışma alanlarındaki var olan yönelimleri, yeni yönelimleri, çalışılması muhtemel yönelimleri, yeni araştırma konularını açığa çıkarabilirler. Bu şekilde çalışmalar, analizlerde de görülmekte olan belirli birkaç konu ve araştırma deseni etrafında gerçekleşmeyecektir.

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri kullanılan tekniklere göre analiz edildiğinde özellikle 2004 yılından itibaren öğretim programlarının değiştirilmesi ile öğrenci merkezli tekniklerin sayısında artış görülmüş ve 2008-2011 yılları arasında bu yeni tekniklere farklı yeni teknikler de katılım göstermiştir. Fakat genele oranladığımızda kullanılan yeni yaklaşımların sayısının oldukça az olduğunu görmekteyiz. Özellikle çevre eğitiminde çevre sorunlarının daha iyi kavranabilmesi, çevre bilincinin ve farkındalığının oluşmasında etkisi büyük olan alan gezilerinin sayısı arttırılmalı, öğrencilere kendilerinin aktif, problem çözümüne kendilerinin de dahil olabilecekleri, sorgulayıcı yaklaşımın hakim olduğu öğrenci merkezli tekniklerin kullanımının arttırılması gerekmektedir.

Yapılan analiz sonuçlarında veri çözümleme tekniği olarak en çok tercih edilen tekniğin parametrik testler, betimsel/içerik çözümlemesi ve betimsel istatistik olduğu görülmüştür. Araştırmacılar, çalışmalarında sadece ölçekler uygulamışlar ve elde ettikleri sonuçları parametrik testler ile çözümlemişlerdir. Yazılı veri toplama tekniğinin

dışında görüşme ve gözlem tekniklerinin tercih edilen oldukları görülmüştür. Fakat sayıca az niceliktedir. Araştırmacılar çalışmalarında öğrenci görüş ve çizimlerine, onların ders ortamlarındaki davranışlarına ve gelişimlerine, düşüncelerindeki değişimlerine önem vererek bu yöntemleri kullanmalı ve daha zengin, daha kaliteli veri elde ederek çalışmalarını geliştirmelidirler.

Çalışma elde edilen sonuçlar doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı, program geliştirmeciler ve kitap yazarları çevre eğitimi ile bölümlerde son yıllarda gündemde olan araştırma konularına yönelik içeriklere yer verebilir, kazanımların hazırlanması aşamasında daha öğrenci merkezli, alan gezisi içerikli, yaparak yaşayarak öğrenme merkezli öğrenme öğretme süreçlerine önem vererek çevre eğitime verdikleri değeri arttırabilirler.

KAYNAKÇA

- Aktepe, S. ve Girgin, S. (2009). İlköğretimde eko-okullar ve klasik okulların çevre eğitimi açısından karşılaştırılması. *İlköğretim Online*, 8(2), 401-414.
- Alım, M. (2006). Avrupa birliği üyelik sürecinde Türkiye’de çevre ve ilköğretimde çevre eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2), 599-616.
- Alp, E., Ertepinar, H., Tekkaya, C. ve Yılmaz, A. (2008). A survey on Turkish elementary school students' environmental friendly behaviours and associated variables. *Environmental Education Research*, 14(2), 129–143.
- Altunoğlu, B. D. ve Atav, E. (2009). Ortaöğretim öğrencilerinin çevre risk algısı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 1-11.
- Atasoy, E. (2005). *Çevre için eğitim: İlköğretim öğrencilerinin çevresel tutum ve çevre bilgisi üzerine bir çalışma*. Yayımlanmamış *Doktora Tezi*, Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bacanak, A., Değirmenci, S., Karamustafaoğlu, S. ve Karamustafaoğlu, O. (2011). E-dergilerde yayınlanan fen eğitimi makaleleri: Yöntem analizi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 8(1).
- Barber, N., Taylor, C. ve Strick, S. (2009). Wine consumers’ environmental knowledge and attitudes: Influence on willingness to purchase *International Journal of Wine Research*, 1, 59–72.
- Bayazıt Hayta, A. (2006). Çevre kirliliğinin önlenmesinde ailenin yeri ve önemi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 7(2), 359-376.

- Bogner, F. X. ve Wiseman, M. (2006). Adolescents' attitudes towards nature and environment: Quantifying the 2-MEV model. *Environmentalist*, 26, 247-254.
- Bozkurt, O. ve Cansüğü (Koray) Ö. (2002). İlköğretim öğrencilerinin çevre eğitiminde sera etkisi ile ilgili kavram yanılgıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 67-73.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çalık, M., Ünal, S., Coştu, B. ve Karataş, F. Ö. (2008). Trends in Turkish Science Education. *Essays in Education*, Special Edition.
- Demirbaş, M. ve Pektaş, H. M. (2009). İlköğretim öğrencilerinin çevre sorunu ile ilişkili temel kavramları gerçekleştirme düzeyleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 3(2) , 195-211.
- Demirel, M., Gürbüz, B. ve Karaküçük, S. (2007). Rekreatyonel aktivitelere katılımın çevreye yönelik tutum üzerindeki etkisi ve yeni ekolojik paradigma ölçeğinin geçerliği ve güvenilirliği. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 7(2), 47-50.
- Demirkaya, H. (2006) . Çevre eğitiminin Türkiye'deki coğrafya programları içerisindeki yeri ve çevre eğitime yönelik yeni yaklaşımlar. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 207-222.
- Erdoğan, M. ve Özsoy, A. M. (2007). Graduate students' perspectives on the human environment relationship. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 4(2).
- Erkuş, A. (2009). *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci*. (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Flowers, A. L. (2007). *An experiential environmental education: An exploration of grade eight students environmental attitudes, behaviors and emotions*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dalhousie University.
- Gökçe, N., Kaya, E., Aktay, S. ve Özden, M. (2007). İlköğretim öğrencilerinin çevreye yönelik tutumları. *İlköğretim Online Dergisi*, 6(3), 452-468.
- İlgar, R. (2007). Çevre eğitiminde yaygın eğitimin rolü ve önemi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 38-50.
- İncekara, S. ve Tuna, F. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin çevresel konularla ilgili bilgi düzeylerinin ölçülmesi: Çankırı ili örneği. *Marmara Coğrafya Dergisi Sayı*, 22, 168-182.
- Karadağ, E. (2009). Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik açıdan incelemesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 75-87.
- Karadağ, E. (2010). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araştırma modelleri: nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri. *Educational Administration: Theory and Practice* 16(1), 49-71.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (21. Basım) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kurnaz, M. A. ve Çalık, M. (2009). A thematic review of ‘energy’ teaching studies: Focuses, needs, methods, general knowledge claims and implications. *Energy Education Science and Technology Part B: Social and Educational Studies*, 1(1), 1-26.

- Leiserowitz, A. A., Kates, R. W. ve Parris, T. M. (2004). Sustainability values, attitudes, and behaviors: A review of multi-national and global trends. *Center for International Development at Harvard University, Working Papers*, 113.
- Lynch, K. A. (2001). *Environmental education and conservation in Southern Ecuador: Constructing an engaged political ecology approach*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. University of Florida.
- Markle, A. J. (2008). *Adult environmental education programming in the twin cities metropolitan area related to critical natural resource issues*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Stephen F. Austin State University.
- Oweini, A. ve Hour, A. (2006). Factors Affecting Environmental Knowledge and attitudes among Lebanese College Students. *Applied Environmental Education and Communication*, 5, 95–105.
- Sabo, H. M. (2010). Why from early environmental education? *US-China Foreign Language*, 8(12).
- Sadık, S. ve Sarı, M. (2010). Student teachers' attitudes towards environmental problems and their level of environmental knowledge. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(39), 129-141.
- Soran, H., Morgil, F. İ., Yücel, S., Atav, E. ve Işık, S. (2000). Biyoloji öğrencilerinin çevre konularına olan ilgilerinin araştırılması ve kimya öğrencileri ile karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 128 -139.
- Şimşek, A., Özdamar, N., Becit, G., Kılıçer, K., Akbulut, Y. ve Yıldırım, Y. (2008). Türkiye'deki eğitim teknolojisi araştırmalarında güncel eğilimler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 439- 458.

- Tatlı, S. ve Adıgüzel, O. C. (2012). Türkiye’deki lisansüstü karşılaştırmalı eğitim tezlerinin çok boyutlu bir incelemesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 12(1), 143-150.
- Tavşancıl, E., Çokluk, Ö., Gözen Çıtak, G., Kezer, F., Yalçın Yıldırım, Ö., Bilican, S., Büyükturan, E. B., Şekercioğlu, G., Yalçın, N., Erdem, D. ve Özmen, D. T. (2010). *Eğitim bilimleri enstitülerinde tamamlanmış lisansüstü tezlerin incelenmesi (2000-2008)*. Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri, Ankara.
- Teksöz, G., Şahin, E. ve Ertepinar, H. (2010). Çevre okuryazarlığı, öğretmen adayları ve sürdürülebilir bir gelecek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 307-320.
- Timur, S. ve Yılmaz, M. (2011). Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve bazı değişkenlere göre incelenmesi. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 303-320.
- Tsevreni, I. (2011). Towards an environmental education without scientific knowledge: an attempt to create an action model based on children's experiences, emotions and perceptions about their environment. *Environmental Education Research*, 17(1), 53 – 67 .
- Uğur Erdoğan, F. (2009). *In partial fulfillment of the requirements for the degree of master of science in computer education and instructional technology*. Unpublished Master’s Thesis, Middle East Technical University, Ankara.
- Uzun, N. ve Sağlam, N. (2007). Ortaöğretim öğrencilerinin çevreye yönelik bilgi ve tutumlarına “Çevre ve İnsan” dersi ile gönüllü çevre kuruluşlarının etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 210-218.

- Uzunboyulu, H. ve Özçınar, Z. (2009). Research and trends in computer-assisted language learning during 1990–2008: Results of a citation analysis. *Eurasian Journal of Educational Research*, 34, 133-150.
- Ünal, S., Çalık, M., Ayas, A. ve Coll, R. K. (2006). A review of chemical bonding studies: Needs, aims, methods of exploring students' conceptions, general knowledge claims and students' alternative conceptions. *Research in Science & Technological Education*, 24(2), 141–172.
- Venkarataman, B. (2008). Why environmental education? *Environment Magazine*, 50 (5).
- Williams, A. (2010). Environmental education and education for sustainability projects: Inspiring and facilitating implementation. *Environmental Education for Sustainability*.
- Yang, J. S. (1993). *Perceptions of preservice secondary school teachers in Taiwan, the Republic of China, concerning environmental education*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Texas A&M University.
- Yıldız, K., Sipahioğlu, Ş. ve Yılmaz, M. (2008). *Çevre Bilimi ve Eğitimi*. (1. Basım). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Basım) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz Tüzün, Ö., Teksöz Tuncer, G. ve Aydemir, M. (2008). An investigation on the elementary teachers' knowledge about air pollution issues. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 374-385.

Yücel, A. S. ve Morgil, F. İ. (1998). Yüksek öğretimde çevre olgusunun araştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 84-91.

Yüksel, Y. (2009). *Klasik okullar ile eko-okullar ve yeşil bayraklı ekookulların çevre eğitimi açısından karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

EKLER**EK 1: Kodlama Formu****Çalışmanın Adı:****Okul:****Yıl:****Düzey:****Konu:****Araştırma Türü:****Araştırmada Kullanılan Teknik:****Evren-Örneklem:****Verilerin Toplanması:****Veri Toplama****Aracı:****Veri Çözümleme Tekniği:**

EK 2: Örnekleme Dahil Edilen Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Listesi

No	Yıl	Üniversite	Başlık	Yazar	Çalışma Türü
1	2008	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	İşbirlikli öğrenme yaklaşımının öğretmen adaylarının çevreye ilişkin tutumlarına etkisi	Azer Semra ÖZNUR	Yüksek Lisans Tezi
2	2008	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	İşbirlikli öğrenme yaklaşımının öğretmen adaylarının çevreye ilişkin zihinsel yapılarına etkisi	H. Gamze YALVAÇ	Yüksek Lisans Tezi
3	2008	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	İlköğretim öğretmen adaylarının çevreye yönelik bilinçlerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi	Süleyman AK	Yüksek Lisans Tezi
4	2008	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevreye karşı tutumları	Serhan KESER	Yüksek Lisans Tezi
5	2009	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Öğretmen adaylarının çevreye yönelik bilinçlerinin sosyo-kültürel ve ekonomik faktörler açısından incelenmesi	Lütfi YALÇIN	Yüksek Lisans Tezi
6	2009	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Yaz bilim kampında yapılan etkinlik temelli doğa eğitiminin ilköğretim 4. ve 5. sınıftaki çocukların doğa algılarına etkisi	Esra YARDIMCI	Yüksek Lisans Tezi
7	2010	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre sorunlarına ilişkin görüşlerinin farkı teknikler kullanılarak tespit edilmesi.	Seher ÖZCAN	Yüksek Lisans Tezi
8	2008	Adnan Menderes Üniversitesi	Sınıf öğretmenliği adaylarının ve öğrencilerinin çevre eğitimine yönelik özyeterlik inançları üzerine sınıf düzeyi, kıdem ve diğer yönelimlerin etkisi.	Neşe AYDIN	Yüksek Lisans Tezi
9	2009	Adnan Menderes Üniversitesi	Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalık ve ilgi düzeylerinin karşılaştırılması.	Elvan YAPICI	Yüksek Lisans Tezi
10	2008	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Çevre sorunlarına duyarlılık ve çevre bilinci (Afyonkarahisar ili örneği).	Şeyma KESKİN GÜREL	Yüksek Lisans Tezi
11	1999	Akdeniz Üniversitesi	Türkiye'de çevre eğitiminin durumu.	Özden DEMİRDÖVENPO LAT	Yüksek Lisans Tezi
12	2005	Akdeniz Üniversitesi	İnsan- doğa ilişkisi üzerine felsefi yaklaşımlar Antalya kent merkezinde profesyonel meslek sahiplerinin ekolojik duyarlılığı ve çevre örgütlerine yönelik görüşleri.	Işıl ALBAYRAK	Yüksek Lisans Tezi

13	2006	Anadolu Üniversitesi	Okulöncesi dönem çocuklarına çevre bilinci kazandırmada fen ve doğa etkinlikleri konusunda öğretmen görüşleri.	Songül YAĞLIKARA	Yüksek Lisans Tezi
14	2010	Anadolu Üniversitesi	Fen-teknoloji-toplum-çevre öğrenme alanının çevre bilinci kazandırmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri.	Gönül AYDIN	Yüksek Lisans Tezi
15	2011	Anadolu Üniversitesi	İlköğretim programındaki çevre bilinci kazandırmaya yönelik kazanımların işe vurukluğu.	Mine ALBAŞ	Yüksek Lisans Tezi
16	1994	Ankara Üniversitesi	Televizyonun çevre duyarlılığı kazandırmadaki rolü.	Tülay TAŞAR (TEMİZKUL)	Yüksek Lisans Tezi
17	1997	Ankara Üniversitesi	Çevre sorunları ve eğitimi.	Ahmet ÇELİKKIRAN	Yüksek Lisans Tezi
18	1998	Ankara Üniversitesi	Yazınsal bir tür olarak öykünün çevre duyarlılığına etkisi.	Oğuz ÖZDEMİR	Yüksek Lisans Tezi
19	2006	Ankara Üniversitesi	Türkiye’de çevre için eğitime verilen önem.	Fatih TOMBUL	Yüksek Lisans Tezi
20	2006	Ankara Üniversitesi	Çevreci toplumsal hareket olarak Greenpeace- Türkiye Hareketi.	Hasan Hüseyin ÇALI	Doktora Tezi
21	2008	Ankara Üniversitesi	Üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri ve materyalist eğilimleri ile çevreye yönelik tutum ve davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi.	Eda PURUTÇUOĞLU	Doktora Tezi
22	2007	Atatürk Üniversitesi	Fen bilgisi öğretmen adaylarında çevre olgusunun araştırılması.	Tuğba AKBAŞ	Yüksek Lisans Tezi
23	2009	Atatürk Üniversitesi	Öğrenci merkezli öğretimin öğretmen adaylarının çevre okuryazarlığı düzeyine etkisi.	Mustafa KIŞOĞLU	Doktora Tezi
24	2010	Atatürk Üniversitesi	Ortaöğretim coğrafya derslerinin çevre bilinci oluşturmadaki rolünün öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Aydın örn.).	Özgül TAŞÇI KEÇECİ	Yüksek Lisans Tezi
25	2009	Balıkesir Üniversitesi	İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin çevre bilinci kazanım düzeylerinin belirlenmesi.	Kevser GÜR	Yüksek Lisans Tezi
26	2010	Balıkesir Üniversitesi	4. sınıf öğrencilerinde gezi gözlem ile desteklenmiş öğretimin çevre kirliliği ile ilgili farkındalıklarının oluşumuna etkisi.	Neşe Badem	Yüksek Lisans Tezi
27	2010	Balıkesir Üniversitesi	Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre bilincinin geliştirilmesinde probleme dayalı aktif öğrenmenin etkisi.	Hakan ŞENEL	Yüksek Lisans Tezi

28	2010	Balıkesir Üniversitesi	Fizik, kimya ve biyoloji öğretmen adaylarının termodinamik yasalarını günlük hayatla ve çevre sorunları ile ilişkilendirme düzeyleri.	Vahide Nilay KIRTAK	Yüksek Lisans Tezi
29	1992	Boğaziçi Üniversitesi	Environmental concern and attitudes and its impact on buying behavior.	Zeynep ARABACIOĞLU	Yüksek Lisans Tezi
30	1997	Boğaziçi Üniversitesi	Environmental concern, attitudes and behavior.	Zafer Devrim ÖZDEMİR	Yüksek Lisans Tezi
31	2003	Boğaziçi Üniversitesi	Developing environmental education program for primary school students and assessing its effects on perspective science teachers.	Zerrin DOĞANÇA	Yüksek Lisans Tezi
32	2005	Celal Bayar Üniversitesi	İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinde çoklu zeka kuramına dayalı çevre eğitimi uygulamaları.	Fatih ÇOLAK	Yüksek Lisans Tezi
33	2006	Celal Bayar Üniversitesi	Çevre eğitiminde interaktif öğretim yöntemleri.	Süheyla SARIKAYA	Yüksek Lisans Tezi
34	2006	Celal Bayar Üniversitesi	İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinde etnobotanik çalışmalarla çevre duyarlılığı ve farkındalığının sağlanması.	Emrehan TUFENKÇİ	Yüksek Lisans Tezi
35	2006	Celal Bayar Üniversitesi	Karikatür tekniğinin fen ve çevre eğitiminde kullanılabilirliği üzerine bir araştırma.	Işıl ÖZALP	Yüksek Lisans Tezi
36	2007	Celal Bayar Üniversitesi	Üniversite öğrencilerinin küresel çevre sorunlarını öğrenme sürecinde gösterdiği davranışlar.	Tansel SAKACI	Yüksek Lisans Tezi
37	2006	Cumhuriyet Üniversitesi	Ortaöğretim çevre ve insan dersinde işbirlikli öğrenme yönteminin çevreye yönelik tutumlara ve erişime etkisi.	Dilek BOZTAŞ	Yüksek Lisans Tezi
38	2007	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Ortaöğretim çevre ve insan dersinde işbirlikli öğrenme yönteminin çevreye yönelik tutumlara ve erişime etkisi.	Yüksel BÜLBÜL	Yüksek Lisans Tezi
39	2010	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Fen ve teknoloji programı içinde kompost hakkında verilen etkinliklerin öğrencilerin akademik başarılarına ve çevre tutumlarına etkisi.	Şeyda ÖZBAY	Yüksek Lisans Tezi
40	2010	Çukurova Üniversitesi	İlköğretim dördüncü sınıf fen ve teknoloji dersi“canlılar dünyasını gezelim tanıyalım” ünitesi öğrenme öğretme sürecinde yapılan etkinliklerin öğrencilerin çevre bilgisi, çevreye karşı tutumları ve bunların kalıcılık düzeylerine etkisi.	Rezan YÜKSEK	Yüksek Lisans Tezi
41	2006	Dokuz Eylül Üniversitesi	Ortaöğretim öğrencilerinin biyolojik çeşitlilik (biyoçeşitlilik) konusunda kavramsal anlama düzeylerinin araştırılması.	Nurettin YÖREK	Doktora Tezi
42	2009	Dokuz Eylül Üniversitesi	Çevre bilimi dersinin sınıf	Cenk YOLDAŞ	Doktora Tezi

		Üniversitesi	öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme becerileri, erişileri ve tutumlarına etkisi.		
43	2010	Dokuz Eylül Üniversitesi	İşbirlikli öğrenme yoluyla kavramsal anlamaya yönelik öğretimin öğrencilerin çevre kavramlarını anlamalarına ve çevre farkındalıklarına etkisi: 7. sınıf "İnsan ve çevre" ünitesi örneği.	Gonca SOLMAZ	Yüksek Lisans Tezi
44	2011	Dokuz Eylül Üniversitesi	Öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin sürdürülebilir çevre ile ilgili kavramsal anlamaları ve tutumları.	Şahika YILDIZ	Yüksek Lisans Tezi
45	2011	Dokuz Eylül Üniversitesi	Çevre eğitimi: İlköğretim düzeyinde bilgisayar destekli öğretim materyali hazırlama.	Demet EROL	Yüksek Lisans Tezi
46	2011	Dokuz Eylül Üniversitesi	Yeniden kazanım eğitiminin (recycling education) ortaöğretim öğrencilerinin bilgi, tutum ve davranışı üzerine etkileri.	İlker UĞULU	Doktora TEZİ
47	2010	Dumlupınar Üniversitesi	İlköğretim dört ve beşinci sınıf öğrencilerinin çevre kavramına ilişkin görüşleri.	Ahmet GÜL	Yüksek Lisans Tezi
48	1993	Ege Üniversitesi	İzmir yerleşim alanında toplumun çevre sorunları ve çözümlerine ilişkin bilinci üzerine araştırmalar.	Ümran HEPBİLDİKLER	Yüksek Lisans Tezi
49	1999	Ege Üniversitesi	Çevreye yönelik tutumlar ve çevre eğitimi.	Damla Demet TOPALOĞLU	Yüksek Lisans Tezi
50	2002	Ege Üniversitesi	Lise çağındaki öğrencilerin çevre bilimine ait bilgi düzeyi.	Mine KAHYAOĞLU	Yüksek Lisans Tezi
51	2008	Ege Üniversitesi	İlköğretim kurumlarında çevre eğitiminin yeri ve uygulama çalışmaları.	Burcu Budak	Yüksek Lisans Tezi
52	2010	Ege Üniversitesi	Ege ve Yaşar Üniversitesi öğrencileri örneğinde, küresel ısınmanın çevre bilinci ve davranışlar üzerine etkileri.	Esen Fatma KABADAYI	Yüksek Lisans Tezi
53	2009	Erciyes Üniversitesi	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğrencilerinin küresel ısınma hakkındaki bilgi düzeylerinin ölçülmesi.	Ali Özgür GÜLEY	Yüksek Lisans Tezi
54	2010	Erzincan Üniversitesi	İlköğretim öğrencilerinin çevreye karşı tutumlarının çoklu zekâ kuramına göre incelenmesi.	Kübra ARSLANYOLU	Yüksek Lisans Tezi
55	2011	Fırat Üniversitesi	7. sınıf fen ve teknoloji dersi öğretim programı insan ve çevre ünitesi öğrenci kazanımlarının gerçekleşme düzeyinin belirlenmesi.	Ömer Faruk BOZAN	Yüksek Lisans Tezi
56	2011	Fırat Üniversitesi	Çevre bilinci geliştirmede sosyal bilgiler dersinin rolüne ilişkin öğretmen görüşleri (Elazığ ili örneği).	Esmâ ERGİN	Yüksek Lisans Tezi

57	2000	Gazi Üniversitesi	Sporcuların çevre sorunlarına yaklaşımları üzerine bir araştırma.	Selçuk GENÇAY	Yüksek Lisans Tezi
58	2001	Gazi Üniversitesi	Biyoloji öğretmeni adaylarında çevre eğitimi.	Meryem ALTIN	Yüksek Lisans Tezi
59	2001	Gazi Üniversitesi	İlköğretim öğrencilerinin (6., 7. ve 8. sınıflar) bazı çevre problemleri hakkında sahip oldukları yanlış kavramların tespiti üzerine bir araştırma.	Orçun BOZKURT	Yüksek Lisans Tezi
60	2002	Gazi Üniversitesi	Türkiye'de çevre duyarlılığının artırılmasında çevre eğitiminin rolü ve önemi.	Semra BERK KAVRUK	Yüksek Lisans Tezi
61	2003	Gazi Üniversitesi	Liselerde çevreye karşı duyarlılığın oluşturulmasında çevre eğitiminin önemi.	Tuba GÖRÜMLÜ	Yüksek Lisans Tezi
62	2003	Gazi Üniversitesi	Özel okullarda ve devlet okullarında öğrenim gören öğrencilerin çevre eğitim düzeylerinin karşılaştırılması.	Gülşah AŞILIOĞLU	Yüksek Lisans Tezi
63	2003	Gazi Üniversitesi	Tüketici olarak ilköğretim öğrencilerinin tüketim faaliyetleri sırasındaki çevre bilinci düzeylerinin incelenmesi ve eğitim modelinin uygulanması.	Nuriye ODABAŞ	Yüksek Lisans Tezi
64	2004	Gazi Üniversitesi	Öğrencilerin çevre ile ilgili kavramları algılamaları, yanlış kavramları ve nedenleri.	Uçal ÖZEL	Yüksek Lisans Tezi
65	2004	Gazi Üniversitesi	Kadınların çevre sorunlarına ilişkin bilgi düzeyleri ve çevre eğitimi.	Didem KABAŞ	Yüksek Lisans Tezi
66	2005	Gazi Üniversitesi	İlköğretim II. kademe öğrencilerinin çevre kirliliğinin önlenmesine ilişkin bilgi ve uygulamaları üzerine bir araştırma.	Ayşe Burçe ÖZATA	Yüksek Lisans Tezi
67	2006	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 7-8. sınıf öğrencilerinin çevre eğitimi ile ilgili bilgi düzeyleri (Kırıkkale il merkezi örneği).	Fulya ÖNER ARMAĞAN	Yüksek Lisans Tezi
68	2006	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 7. sınıf fen bilgisi dersinde 'çevremizde hangi ekosistemler var ve burada neler oluyor?' konusunun kavram haritaları ile işlenmesinin başarı ve tutumu üzerinde etkisi.	Nevruz YENER	Yüksek Lisans Tezi
69	2006	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin sulak alanlar konusunu anlamalarına ve çevreye karşı tutumlarına problem çözme yöntemi ile öğretimin etkisi.	Selim AYDAŞ	Yüksek Lisans Tezi
70	2006	Gazi Üniversitesi	Lise 1 biyoloji dersi müfredatı içerisinde yer alan ekoloji "Dünya ortamı ve Canlılar" ünitesinin lise mezunu bireylerin çevreye karşı tutumuna etkisi.	Ersin ÇELİKBAŞ	Yüksek Lisans Tezi

71	2007	Gazi Üniversitesi	Aktif öğrenme tekniklerinin lise 1. sınıf öğrencilerinin ekoloji ve çevre kirliliği konusunu öğrenme başarılarına ve çevreye yönelik tutumlarına etkisi.	Neşe Döne AKKURT	Yüksek Lisans Tezi
72	2007	Gazi Üniversitesi	Kadınların çevre korumaya yönelik mevcut bilgi ve tutumlarının saptanması (Afyonkarahisar ili örneği).	Dudu KÜÇÜKTÜVEK	Yüksek Lisans Tezi
73	2007	Gazi Üniversitesi	Türkiye’deki çevre sorunlarına karşı biyoloji öğretmenlerinin bakış açılarının değerlendirilmesi.	Hacer DAŞDAN	Yüksek Lisans Tezi
74	2008	Gazi Üniversitesi	Proje tabanlı öğrenme modelinin kimya eğitimi öğrencilerinin alkanlar konusunu anlamaları ile çevreye karşı tutumlarına olan etkisinin değerlendirilmesi.	İlknur KOÇAK	Yüksek Lisans Tezi
75	2008	Gazi Üniversitesi	Çevre eğitiminde tatlı su ekosistemleri konusundaki temel kavramların üniversite öğrencileri tarafından algılanma düzeyleri.	Osman ÇİMEN	Yüksek Lisans Tezi
76	2008	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 7. sınıf fen ve teknoloji dersinde çevre konularının öğretiminde, yapılandırmacı yaklaşıma dayalı işbirlikli öğrenmenin öğrencilerin erişine etkisi.	Selcan BİLGİLİ	Yüksek Lisans Tezi
77	2009	Gazi Üniversitesi	Beden eğitimi öğretmenlerinin ve beden eğitimi dersi alan lise öğrencilerinin çevresel boş zaman etkinliklerine katılımlarının çevreye yönelik tutumları ile ilişkisi. Ankara İli Sincan ilçesi örneği	Çağlar TÜRKOĞLU	Yüksek Lisans Tezi
78	2009	Gazi Üniversitesi	Bilinçli birey – yaşanabilir çevre” ünitesinde bilgisayar destekli öğretiminin akademik başarıya etkisinin araştırılması.	Çağlar KÜLLÜCEK	Yüksek Lisans Tezi
79	2009	Gazi Üniversitesi	Biyoloji öğretmen adaylarının küresel ve ulusal çevre sorunları hakkındaki görüşleri.	Selma İBİŞ	Yüksek Lisans Tezi
80	2009	Gazi Üniversitesi	Klasik okullar ile eko-okullar ve yeşil bayraklı eko-okulların çevre eğitimi açısından karşılaştırılması.	Yücel YÜKSEL	Yüksek Lisans Tezi
81	2009	Gazi Üniversitesi	Fen bilgisi öğretmen adaylarının küresel ısınma hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi.	Barış EROĞLU	Yüksek Lisans Tezi
82	2009	Gazi Üniversitesi	Görsel sanatlar eğitiminin ilköğretim I. kademedeki öğrencilerde çevre bilinci düzeylerinin gelişimine katkısı.	Nezaket DURMUŞ	Yüksek Lisans Tezi
83	2010	Gazi Üniversitesi	Ankara’nın çevre sorunları hakkında orta öğretim öğretmen ve öğrenci görüşleri.	Elçin EDİS	Yüksek Lisans Tezi

84	2010	Gazi Üniversitesi	Ekoloji ünitesinin öğrenilmesinde proje tabanlı öğrenme yönteminin öğrenci başarısına etkisi (İstanbul ili örneği).	Güliden DOĞAY	Yüksek Lisans Tezi
85	2010	Gazi Üniversitesi	Farklı ülkelerdeki lise biyoloji eğitim programlarındaki çevre konularının incelenmesi.	Aslı EKEN	Yüksek Lisans Tezi
86	2010	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 7. sınıflarda çevre eğitimi için ekolojik ayak izi kavramının kullanılması ve değerlendirilmesi.	Gökşen ÖZTÜRK	Yüksek Lisans Tezi
87	2010	Gazi Üniversitesi	Ortaöğretim seviyesindeki 10.sınıf öğrencilerinin çevre bilinci düzeylerinin belirlenmesi.	Şule ÜNAL	Yüksek Lisans Tezi
88	2010	Gazi Üniversitesi	Ortaöğretim 12. sınıf öğrencilerinin çevre sorunları hakkındaki görüşleri (Ağrı ili örneği).	Serap ÖZDEMİR	Yüksek Lisans Tezi
89	2010	Gazi Üniversitesi	Sucul ekosistem kirliliğinin önlenmesi üzerine öğretmen adaylarının görüşleri.	Özge VURAL	Yüksek Lisans Tezi
90	2011	Gazi Üniversitesi	Eko-okullar programının uygulandığı ilköğretim okullarındaki öğrenciler ile klasik ilköğretim okullarındaki öğrencilerin çevre bilinci düzeyinin karşılaştırılması.	Hafife BOZDEMİR	Yüksek Lisans Tezi
91	2011	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 7.sınıfta verilen çevre konusunun öğrencilerin çevre tutumu ve çevre bilgisi üzerine etkisi.	Gönül BİLDİK	Yüksek Lisans Tezi
92	2011	Gazi Üniversitesi	Sınıf öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumlarının ve bilişsel farkındalıklarının incelenmesi.	Hayrunnisa MALKOÇ	Yüksek Lisans Tezi
93	2011	Gazi Üniversitesi	Yeşil bayraklı eko-okullarla normal eko-okulların çevreye yönelik bilinç düzeylerinin karşılaştırılması.	Başak BATAK	Yüksek Lisans Tezi
94	2011	Gazi Üniversitesi	Uluslar arası çevre eğitimi projelerinin Türkiye'de uygulanabilirliği üzerine bir araştırma: Globe Projesi.	Ayşe Tuba AFACAN	Yüksek Lisans Tezi
95	2011	Gazi Üniversitesi	Yedinci sınıf öğrencilerinin fen ve teknoloji dersi çevre ve insan ünitesinde yansıtıcı fen günlükleri tutmasının başarı ve tutuma etkisi.	Duygu AKKUZULU	Yüksek Lisans Tezi
96	1997	Gazi Üniversitesi	Üniversite gençliğinin çevre ve çevre sorunlarına yönelik tutumları.	Erdoğan ŞAMA	Doktora Tezi
97	2007	Gazi Üniversitesi	Biyoloji öğretmeni adaylarının çevre kavramları ile ilgili algılamalarının değerlendirilmesi.	Meryem SELVİ	Doktora Tezi

98	2007	Gazi Üniversitesi	Sürdürülebilir yaşama yönelik çevre eğitimi aracı olarak ekolojik ayak izinin uygulanması ve değerlendirilmesi.	Özgül KELEŞ	Doktora Tezi
99	2008	Gazi Üniversitesi	Ortaöğretim kurumlarında coğrafya dersi kapsamındaki çevre konularının öğretiminde aktif öğretim yöntemlerinin rolü.	Merve G. BİLGİ	Doktora Tezi
100	2009	Gazi Üniversitesi	“Çocuklar için çevresel tutum ölçeği” ile “yeni ekolojik paradigma ölçeği”nin geçerlik güvenirlik çalışması ve çevre eğitim programının etkisinin incelenmesi.	Fatma Nilgün CEVHER KALBURAN	Doktora Tezi
101	2009	Gazi Üniversitesi	Sosyal bilgiler öğretmen adaylarında çevre bilincinin geliştirilmesinde probleme dayalı öğrenme yönteminin etkisi.	Bülent ALAGÖZ	Doktora Tezi
102	2010	Gazi Üniversitesi	Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi.	Serkan TİMUR	Doktora Tezi
103	2011	Gazi Üniversitesi	Çevre eğitiminde tahmin-gözlem-açıklama destekli proje tabanlı öğrenme yönteminin farklı değişkenler üzerine etkisi ve yönteme ilişkin öğrenci görüşleri.	Ezgi GÜVEN	Doktora Tezi
104	2011	Gazi Üniversitesi	Dramanın çevre bilinci oluşturmadaki rolü ve etkililiği.	Harun BERTİZ	Doktora Tezi
105	2011	Gazi Üniversitesi	Güzel sanatlar eğitimi resim-iş anabilim dalındaki öğrencilerin resim uygulamalarında çevre sorunlarının dışavurumu.	Tolga AKALIN	Doktora Tezi
106	2011	Gazi Üniversitesi	Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi.	Kadir KARATEKİN	Doktora Tezi
107	2011	Gazi Üniversitesi	Yaşam temelli öğrenme yaklaşımının, öğretmen adaylarında çevreye yönelik ilgi, tutum ve çevre bilinçli tüketici davranışlarının incelenmesi.	Nihal GÜRSOY KÖROĞLU	Doktora Tezi
108	1994	Hacettepe Üniversitesi	Çevre eğitimi ve lise eğitim programlarındaki yeri.	Gönül ÖRNEK	Yüksek Lisans Tezi
109	1999	Hacettepe Üniversitesi	İlköğretimin ilk üç sınıfındaki öğrencilerin yakın çevre bilincini etkileyen etmenler.	Fatma Nil AYHAN	Yüksek Lisans Tezi
110	2006	Hacettepe Üniversitesi	Lise öğrencilerinin çevre eğitimi ve katı atıklar konusundaki bilinç düzeylerinin saptanması.	Meltem MERT	Yüksek Lisans Tezi
112	2006	Hacettepe Üniversitesi	Proje tabanlı öğrenme modelinin kimya eğitimi öğrencilerinin çevre bilgisi ile çevreye karşı tutumlarına olan etkisinin değerlendirilmesi.	Soner YAVUZ	Doktora Tezi
112	2007	Hacettepe Üniversitesi	Ortaöğretim öğrencilerinin çevreye yönelik bilgi ve tutumları üzerine bir çalışma.	Naim UZUN	Doktora Tezi

113	2010	Hacettepe Üniversitesi	Ortaöğretim öğrencilerinin çevre risk algısı.	Bahattin Deniz ALTUNOĞLU	Doktora Tezi
114	1999	İstanbul Üniversitesi	Çevre bilim ve eğitimi üstüne bir araştırma.	Esin Evren ERGİNÖZ	Yüksek Lisans Tezi
115	2002	İstanbul Üniversitesi	Doğa koruma ve çevre eğitimi açısından arberetumların işlevleri ve Atatürk Arberetumu.	Beyza ŞAT	Yüksek Lisans Tezi
116	2010	İstanbul Üniversitesi	Hemşirelik öğrencilerinin çevre duyarlılığına ilişkin görüşleri.	Gönül BODUR	Yüksek Lisans Tezi
117	2011	İstanbul Üniversitesi	Çevre sorunları ve etkileri konusundaki işbirlikli öğrenme etkinliklerinin öğrencilerin bilgi, tutum ve davranışlarına etkisi.	Hülya CÖMERT	Yüksek Lisans Tezi
118	2004	İstanbul Üniversitesi	Avrupa Birliği'nde çevresel kamuoyu bilinci ve çevre eğitimi.	Pervin DEDELER	Doktora Tezi
119	2011	İstanbul Ticaret Üniversitesi	Türk Silahlı Kuvvetleri'nde çevre bilinci çalışması.	Tufan YÜCESOY	Yüksek Lisans Tezi
120	2005	Kafkas Üniversitesi	İlköğretim öğretmen ve öğrencilerinin çevreye karşı tutumları, yeterlilikleri ve çevre eğitiminde bölgesel farklılıklar (Kars ili örneği).	Mustafa ÜREY	Yüksek Lisans Tezi
121	2006	Karadeniz Teknik Üniversitesi	İlköğretim birinci kademe öğretmen adaylarının çevre konusundaki kavram yanılgılarının çevre bilimi dersine yönelik tutumlarının tespiti.	Sibel BATAR	Yüksek Lisans Tezi
122	2010	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Türkiye'de ilköğretim programlarında çevre için eğitimin yeri ve önemi.	Nazmiye KARPUZ SEYİS	Yüksek Lisans Tezi
123	2011	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Bilimsel söylemlerle desteklenmiş birleştirme 1 tekniğinin öğrencilerin çevre konularındaki öğrenmeleri üzerine etkisi.	Meltem GEREHAN	Yüksek Lisans Tezi
124	2011	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Akran yardımcılığı programının çevreye duyarlılık davranışları üzerindeki etkisi.	Zehra Nesrin BİROL	Doktora Tezi
125	2011	Kastamonu Üniversitesi	Plastik ve plastik atıkların, geri dönüşümü ve çevreye etkileri konularında öğrenci tutumlarının belirlenmesi.	Çağrı AVAN	Yüksek Lisans Tezi
126	2007	Kocaeli Üniversitesi	Halkın çevre sorunlarını anlayışı.	Turan GÜLLÜ	Yüksek Lisans Tezi
127	2011	Maltepe Üniversitesi	Ortaöğretim kurumlarında çevre bilincinin yöneticiler ve öğretmenler tarafından algılanma ve benimsenme düzeyi.	Osman BAŞ	Yüksek Lisans Tezi
128	2003	Marmara Üniversitesi	Fen bilgisi ve biyoloji öğretmen adaylarının üniversite ekoloji dersi öncesi ve sonrası çevre bilgileri ve tutumları	Aynur CAN ENGİN	Yüksek Lisans Tezi
129	2003	Marmara Üniversitesi	Lise 1. sınıf biyoloji ders programında çevre kirliliği ve önerileri ile ilgili kavramlar, öğrenci bilgileri ve tutumları.	Nihal MERT GEDİK	Yüksek Lisans Tezi

130	2006	Marmara Üniversitesi	İlköğretimde çevre eğitimi için yöntem geliştirme.	Dilek YILMAZ (YILDIZ)	Yüksek Lisans Tezi
131	2006	Marmara Üniversitesi	Okul öncesinde görev yapan öğretmenlerin çevre bilinci ve bu okullardaki çevre eğitiminin araştırılması.	Bilge BUHAN	Yüksek Lisans Tezi
132	2007	Marmara Üniversitesi	İlköğretim öğrencilerinin sürdürülebilir enerji farkındalıklarının belirlenmesi ve geliştirilmesi.	Elçin TEMOÇİN	Yüksek Lisans Tezi
133	2008	Marmara Üniversitesi	Sosyo-ekonomik durumun çevre bilincinin gelişimine etkisi.	Işıl EVREN	Yüksek Lisans Tezi
134	2009	Marmara Üniversitesi	Ortaöğretim coğrafya dersi programındaki çevre konularının analizi.	Abdullah ASLAN	Yüksek Lisans Tezi
135	2010	Marmara Üniversitesi	Coğrafya eğitiminde sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilirlik eğitimi ve çevre eğitimi konularının kazandırılması.	Haşim ENGİN	Yüksek Lisans Tezi
136	2010	Marmara Üniversitesi	Çevre sivil toplum kuruluşlarının ilköğretim düzeyinde gerçekleştirdiği çevre eğitimlerinin değerlendirilmesi.	Nermin Banu SÜER	Yüksek Lisans Tezi
137	2010	Marmara Üniversitesi	Denizcilik eğitimi veren okullarda çevre eğitim programının geliştirilmesi.	Yeşim ÖZTÜRK GÜLTEKİN	Yüksek Lisans Tezi
138	2010	Marmara Üniversitesi	İlköğretim öğrencilerinin çevreye yönelik bilinç ve algılamaları.	Burcu ŞÜYÜN	Yüksek Lisans Tezi
139	2010	Marmara Üniversitesi	İngiltere'deki ortaöğretim çevre eğitiminin UNESCO ve UNEP ilkelerine göre incelenmesi.	Sevginar ŞENTÜRK	Yüksek Lisans Tezi
140	2010	Marmara Üniversitesi	Sosyal bilgiler öğretiminde örnek olay yönteminin öğrencilerin çevre bilincine ve çevreye yönelik tutumlarına etkisi.	Gökhan AYDEMİR	Yüksek Lisans Tezi
141	2011	Marmara Üniversitesi	Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı ile 48-60 aylık çocuklara geri dönüşüm kavramının kazandırılması.	Duygu ŞALLI	Yüksek Lisans Tezi
142	1998	Marmara Üniversitesi	Çevre bilinci oluşumunda yerel televizyonlardan yararlanma boyutları: Bir uzaktan eğitim model önerisi.	Ayşe Nur ISPALARLI	Doktora Tezi
143	2010	Marmara Üniversitesi	Enerji, çevre ve sürdürülebilir kalkınma bağlamında küresel iklim değişikliği sorunsalı ve Kyoto Protokolü.	Damla AYHAN	Doktora Tezi
144	2010	Marmara Üniversitesi	Proje tabanlı öğrenme yaklaşımıyla hazırlanan çevre eğitimi dersinin fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre okuryazarlığına etkisi.	Elif BENZER	Doktora Tezi

145	2010	Muğla Üniversitesi	Çevre sorunları ile ilgili bazı kavram yanlışlarının yapılandırılmış grid ile belirlenmesi ve giderilmesinde yapılandırıcı yaklaşıma dayalı bilgisayar destekli öğretimin etkisi (Muğla Üniversitesi örneği).	Gülfem Dilek YURTTAŞ	Yüksek Lisans Tezi
146	2010	Muğla Üniversitesi	Geleceğin çevre eğitimcilerinin çevre okuryazarlık bileşenlerine sahip olma düzeylerinin belirlenmesi (Muğla Üniversitesi örneği).	Emrullah ŞERENLİ	Yüksek Lisans Tezi
147	2009	Namık Kemal Üniversitesi	İlköğretim öğrencilerinin çevresel tutum, bilgi, duyarlılık ve aktif katılım düzeylerinin belirlenmesi üzerine bir çalışma, Çorlu örneği.	Fatma TAYCI ÜNAL	Yüksek Lisans Tezi
148	1992	ODTÜ	The Effect of water conservation unit integrated into 6th grade junior high school science curriculum on the water related and environmental attitudes of the students.	Sibel ARKIŞ	Yüksek Lisans Tezi
149	1994	ODTÜ	The Relationship between environmental attitudes and reported behaviors.	Arzu CİHANGİR	Yüksek Lisans Tezi
150	2001	ODTÜ	Environmental awareness among different socio-economic groups: A case study of Soma Thermal Power Plant.	Ümit HAKKIOĞLU	Yüksek Lisans Tezi
151	2005	ODTÜ	A study on students' environmental knowledge and attitudes: The effect of grade level and gender.	Elvan ALP	Yüksek Lisans Tezi
152	2007	ODTÜ	The investigation of teachers with respect to knowledge level on environmental concepts.	Murat AYDEMİR	Yüksek Lisans Tezi
153	2008	ODTÜ	Effect of designed environmental education lecturers on environmental attitudes of primary school students.	Nuray YILDIRIM	Yüksek Lisans Tezi
154	2008	ODTÜ	Effects of problem based learning on students' environmental attitude through local vs. non local environmental problems.	Selcen İŞERİ GÖKMEN	Yüksek Lisans Tezi
155	2008	ODTÜ	Investigating of environmental literacy of sixth grade at a private school.	Rüveyde Aslı İSTANBULLU	Yüksek Lisans Tezi
156	2008	ODTÜ	Pre-service teacher's perceptions toward global versus local environmental issues.	Nilüfer Ünal	Yüksek Lisans Tezi
157	2008	ODTÜ	Relationship between primary school students' environmental literacy and selected variables in Bodrum.	Tayyibe Fulya ÖKESLİ	Yüksek Lisans Tezi

158	2009	ODTÜ	Evaluating eighth grade students' environmental literacy: the role of socio-demographic variables.	Tuğçe VARİŞLİ	Yüksek Lisans Tezi
159	2009	ODTÜ	Investigating pre-service teachers' environmental literacy through their epistemological beliefs.	Gökhan ÖZTÜRK	Yüksek Lisans Tezi
160	2010	ODTÜ	Evaluation of environmental attitudes of elementary school students.	Meltem TARSUS BAŞ	Yüksek Lisans Tezi
161	2010	ODTÜ	Investigating pre-service science teachers' construction and understanding of environmental knowledge through field based collaborative inquiry.	Cihan Gülin CİHANGİR	Yüksek Lisans Tezi
162	2010	ODTÜ	Investigating pre-service science teachers' epistemological beliefs in the domain of environment through comparing with other domains.	Elif ADIBELLİ	Yüksek Lisans Tezi
163	1993	ODTÜ	A study on the dimensions and determinants of environmental attitudes.	Canan TOSUNOĞLU	Doktora Tezi
164	2009	ODTÜ	Fifth grade students' environmental literacy and the factors affecting student' environmentally responsible behaviors.	Mehmet ERDOĞAN	Doktora Tezi
165	2010	ODTÜ	Effects of eco-school application on elementary school students' environmental literacy levels.	Sibel ÖZSOY	Doktora Tezi
166	2011	ODTÜ	An assessment of environmental literacy of Turkish science and technology teachers.	Elvan KAHYAOĞLU	Doktora Tezi
167	2009	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Antroposentrik (insanı merkeze alan) ve nonantroposentrik (insanı merkeze almayan) yaklaşımlara göre eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin çevreye yönelik bakış açıları.	Çiğdem KARAKAYA	Yüksek Lisans Tezi
168	2010	Osmangazi Üniversitesi	İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin biyolojik çeşitliliğe yönelik bilgi, değer ve davranış düzeyleri.	Meryem ATEŞ	Yüksek Lisans Tezi
169	2005	Pamukkale Üniversitesi	Sınıf öğretmenliği ikinci sınıf öğrencilerinin çevre ve çevre sorunlarına yönelik tutumları.	Gül Hanım EROL	Yüksek Lisans Tezi
170	2010	Sakarya Üniversitesi	Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre okuryazarlık düzeyleri.	Nihat ALTINÖZ	Yüksek Lisans Tezi
171	2011	Sakarya Üniversitesi	Çevre eğitiminin eleştirel düşünme ve çevresel tutum üzerine etkisi (Sakarya il Örneği).	Serhat ARSLAN	Yüksek Lisans Tezi
172	2009	Süleyman Demirel Üniversitesi	Fen ve teknoloji ile sınıf öğretmenlerinin çevre sorunlarına yönelik tutumlarının belirlenmesi (Burdur ili örneği).	Yasemin AKSU	Yüksek Lisans Tezi

173	2010	Süleyman Demirel Üniversitesi	Sosyo-ekonomik ve demografik faktörlerin çevresel sorunların algılanması ve çevre duyarlılığı üzerine etkileri.	Zeynep ÖZTÜRK	Yüksek Lisans Tezi
174	2005	Uludağ Üniversitesi	Çevre için eğitim: ilköğretim öğrencilerinin çevresel tutum ve çevre bilgisi üzerine bir çalışma.	Emin ATASOY	Doktora Tezi
175	2006	Uludağ Üniversitesi	Farklı ülkelerde okul öncesi öğrencilerine yönelik çevre eğitimi.	İdil AKÇAY	Yüksek Lisans Tezi
176	2011	Yıldız Teknik Üniversitesi	İlköğretim müfredatında ambalaj atıklarının geri dönüşümü eğitiminin yeri ve ilköğretim kurumlarındaki geri dönüşüm uygulamalarının araştırılması (İstanbul ili örneği).	Zühal ÇELİK	Yüksek Lisans Tezi
177	2007	Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	Çevre eğitiminde küresel ısınma konusunun öğrenilmesinde proje tabanlı öğrenmenin etkisi.	Gülçin ERDOĞAN	Yüksek Lisans Tezi
178	2007	Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	Çevre için eğitim: Balıkesir ili ilköğretim öğrencilerinin çevresel tutum, bilgi, duyarlılık ve aktif katılım düzeylerinin belirlenmesi üzerine bir çalışma.	Selcen TECER	Yüksek Lisans Tezi

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Şirin YILMAZ
Sürekli Adresi : İstiklal Mahallesi Tekel Evleri Barış Sokak No: 29 Serdivan
SAKARYA
e-posta : sirinyilmaz87@hotmail.com
Doğum Yeri ve Yılı : BULGARİSTAN, 1987
Yabancı Dili : İngilizce
İlköğretim : Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu (1-5) SAKARYA
Dr. Nuri BAYAR İlköğretim Okulu (6-8) SAKARYA
Ortaöğretim : Adapazarı Mithatpaşa Şükrü Ayna Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesi
SAKARYA
Lisans : Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, ANKARA, 2010
Anabilim Dalı : İlköğretim
Bilim Dalı : Fen Bilgisi Öğretmenliği
Yüksek Lisans : Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi
Eğitimi